

Document de treball 1

Normativa sobre interpretació i traducció judicial, i jurisprudència

**Comissió interdepartamental d'estudi per a l'elaboració de les propostes de desplegament normatiu del Decret llei 8/2014, de 23 de desembre
(Acord GOV/97/2016, de 5 de juliol)**

ÍNDEX

1. Introducció: normativa sobre interpretació i traducció en l'àmbit judicial, i jurisprudència	4
2. Normativa internacional.....	5
2.1. Declaració universal dels drets humans.	5
2.2. Conveni sobre protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals	5
2.3. Pacte internacional de drets civils i polítics.....	6
3. Normativa de la Unió Europea.....	7
3.1. Carta de drets fonamentals de la Unió Europea	7
3.2. Directiva 2002/8/CE del Consell, de 27 de gener de 2003, destinada a millorar l'accés a la justícia en els litigis transfronterers mitjançant l'establiment de regles mínimes comunes relatives a la justícia gratuïta per a aquests litigis.....	8
3.3. Directiva 2010/64 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 d'octubre de 2010, relativa al dret a interpretació i a traducció en els procediments penals.....	9
3.4. Directiva 2012/13/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de maig de 2012, relativa al dret a la informació en els processos penals.....	10
3.5. Directiva 2012/29/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre de 2012, per la qual s'estableixen normes mínimes sobre els drets, el suport i la protecció de les víctimes de delictes..	11
3.6. Directiva 2011/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 5 d'abril de 2011, relativa a la prevenció i lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes, i per la qual se substitueix la Decisió marc 2002/629/JAI del Consell.....	13
4. Normativa estatal	14
4.1. Constitució espanyola.....	14
4.2. Llei orgànica del poder judicial	15
4.3. Llei d'enjudiciament criminal	15
4.4. Llei orgànica 5/2015, de 27 d'abril, de transposició de la Directiva 2010/64/UE	21
4.5. Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'estatut de la víctima del delictes	22
4.6. Llei d'enjudiciament civil.....	23
4.7. Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta.....	24
4.8. Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.....	25
4.9. Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal	26
5. Registre de traductors i intèrprets judicials.....	27
5.1. Directiva 2010/64/UE	27
5.2. Decret llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya	27
5.3. Llei orgànica 5/2015, de 27 d'abril, de transposició de la Directiva 2010/64/UE	34
6. Jurisprudència.....	35
6.1. Tribunal Europeu dels Drets Humans.....	35
6.1.1. Moment a partir del qual s'ha de proveir l'assistència lingüística	35
6.1.2. Idioma que s'ha d'interpretar	36

6.1.3. No aplicació a testimonis	37
6.1.4. Determinació de si un acusat o investigat pot entendre la llengua del tribunal	37
6.1.5. Extensió a la comunicació entre acusat i advocat	38
6.1.6. Inclusió i abast de la traducció de documents	38
6.1.7. Efectivitat material de la prestació de l'assistència lingüística.....	39
6.1.8. Gratuïtat de la provisió dels serveis d'interpretació	39
6.1.9. Elecció d'intèrpret/traductor - registrat/autoritzat	41
6.1.10. Qualitat.....	43
6.2. Tribunal de Justícia de la Unió Europea	45
6.2.1. Pronunciaments sobre la Directiva 2010/64/UE	45
6.2.2. Altres pronunciaments	47
6.3. Tribunal Constitucional	50
6.3.1. Configuració com a dret de naturalesa processal que transcendeix la LECr	50
6.3.2. Extensió a l'àmbit de les actuacions policials	51
6.3.3. Extensió del dret a l'entrevista amb l'advocat.....	51
6.3.4. Llengües que s'han d'interpretar	53
6.3.5. Vulneració del dret quan produeix indefensió material, no formal	54
6.3.6. Designació d'intèrpret.....	54
6.3.7. Traducció: prova del dret estranger	56
6.4. Tribunal Suprem	57
6.4.1. STS núm. 18/2016, de 26 de gener	57
6.4.2. Abast de la interpretació	58
6.4.3. Qualificació de l'intèrpret	59
6.4.4. Qualitat de la interpretació.....	60

1. Introducció: normativa sobre interpretació i traducció en l'àmbit judicial, i jurisprudència

El dret a la interpretació en l'àmbit judicial penal està reconegut en diversos tractats internacionals sobre protecció dels drets humans i drets civils i polítics, els quals han estat subscrits per l'Estat espanyol. A més, en la resta de jurisdiccions també es reconeix aquest dret en els supòsits d'assistència jurídica gratuïta, tant a nivell europeu com en diferents tractats internacionals bilaterals.

En l'ordenament jurídic intern de l'Estat es recull la prestació del dret a la interpretació i traducció judicial a la Llei orgànica del poder judicial, la qual remet a les disposicions de la legislació processal dels diversos ordres jurisdiccionals. Principalment es troba a la Llei d'enjudiciament criminal, que estableix unes garanties superiors, d'acord amb la transposició de la Directiva 2010/64/UE, i a la Llei d'enjudiciament civil, si bé també hi ha previsions en altres normes (Estatut de la víctima...).

A continuació es detalla la normativa principal en aquesta matèria, a nivell internacional, europeu, estatal i, també, en l'àmbit de competències de la Generalitat de Catalunya, els aspectes que fan referència a la previsió del registre d'intèrprets i traductors judicials.

Per últim, se citen diverses sentències d'òrgans judicials de l'àmbit europeu i estatal amb pronunciaments sobre alguns aspectes sobre el dret a la interpretació i la traducció.

2. Normativa internacional

La regulació internacional sobre la interpretació judicial d'idiomes, ratificada per Espanya i per la resta de països democràtics, estableix el dret a l'interpret gratuït per a la persona detinguda i per a l'acusat en un procediment.

La normativa que regula aquest dret és la següent:

Norma	Any	Vigència a l'Estat
<u>Declaració universal dels drets humans</u>	1948	1955
<u>Conveni sobre protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, del Consell d'Europa - CEDH (Roma)</u>	1950	1979
<u>Pacte internacional de drets civils i polítics (ONU)</u>	1966	1977

2.1. La Declaració universal dels drets humans, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, en la resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948, fa referència al dret de tota persona a ser escoltada públicament i amb justícia per un tribunal, en els supòsits penals.

Article 10

Tota persona té **dret**, en condicions de plena igualtat, **a ser escoltada públicament i amb justícia** per un tribunal independent i imparcial, per a la determinació dels seus drets i obligacions o per a l'examen de qualsevol acusació contra ella en matèria penal.

Aquest dret universal es concreta de manera més específica en els tractats següents:

2.2. Conveni sobre protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, de 4 de novembre de 1950, del Consell d'Europa - CEDH (Roma) (ratificat per Espanya el 4.10.1979 (BOE núm. 243 de 10.10.1979)

Recull el dret a l'interpret tant des de la perspectiva del dret a ser informat de l'acusació en una llengua que compregui com expressament el dret a ser assistit gratuïtament per un intèrpret

Article 5 . Dret a la llibertat i a la seguretat

[...]

2. Tota persona detinguda ha de ser informada, en el termini més curt possible i **en una llengua que compregui**, de les raons de la seva detenció i de tota acusació formulada contra ella.

3. [...]

Article 6 . Dret a un judici equitatiu

[...]

3. Tot **acusat** té dret, especialment:

a) a **ser informat**, en el termini més curt possible, **en una llengua que compregui** i d'una manera detallada, de la natura i de la causa de l'acusació formulada contra ell;

[...]

e) a **ser assistit gratuïtament per un intèrpret, si no comprèn o no parla la llengua emprada en el judici.**

2.3. Pacte internacional de drets civils i polítics, de 16 de desembre de 1966 (ONU) (ratificat per Espanya el 27.04.1977: BOE núm. 103, de 30.04.1977)

Article 14

1. Totes les persones són iguals davant els jutjats i els tribunals de justícia. Cada persona té **el dret a ésser escoltada públicament i amb les degudes garanties**, per un tribunal competent, independent i imparcial, establert per la llei en la substanciació de qualsevol acusació de caràcter penal formulada contra ella, o per determinar els seus drets i obligacions de caràcter civil. La premsa i el públic poden ser exclosos, totalment o parcialment, del judici per consideracions de moral, d'ordre públic o de seguretat nacional en una societat democràtica, o quan ho requereixi l'interès de la vida privada dels interessats, o en la mesura estrictament necessària segons l'opinió del tribunal, quan, per circumstàncies especials de l'assumpte, la publicitat pogués perjudicar l'interès de la justícia; però totes les sentències penals o contencioses seran públiques excepte quan l'interès dels menors d'edat exigeixi el contrari, o en actuacions de plets matrimonials o de tutela de menors.

[...]

3. En el procés de determinació de la responsabilitat criminal, **la persona acusada té dret**, amb plena igualtat, a les garanties mínimes següents:

a) **De ser informada immediatament i de manera detallada en un idioma que compregui**, de la naturalesa i la causa de l'acusació formulada contra ella.

[...]

f) **D'ésser assistida gratuïtament per un intèrpret si no comprèn o no parla l'idioma en el qual s'expressa el tribunal.**

3. Normativa de la Unió Europea

Norma	Data	Transposició
Carta de drets fonamentals de la Unió Europea , proclamada per la Comissió Europea, el Parlament d'Europa i el Consell de la Unió Europea (Niça)	7.12.2000	
Àmbit civil i mercantil		
Directiva 2002/8/CE del Consell, destinada a millorar l'accés a la justícia en els litigis transfronterers mitjançant l'establiment de regles mínimes comunes relatives a la justícia gratuïta per a aquests litigis	27.01.2003	Llei 16/2005 , de 18 de juliol
Àmbit penal		
Directiva 2010/64 del Parlament Europeu i del Consell, relativa al dret a interpretació i a traducció en els procediments penals	20.10.2010	Llei orgànica 5/2015 , de 27 d'abril
Directiva 2012/13/UE del Parlament Europeu i del Consell, relativa al dret a la informació en els processos penals	22.05.2012	Llei orgànica 5/2015 , de 27 d'abril
Àmbit penal : víctimes		
Directiva 2012/29/UE del Parlament Europeu i del Consell, per la qual s'estableixen normes mínimes sobre els drets, el suport i la protecció de les víctimes de delictes	25.10.2012	Llei 4/2015 , de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes
Directiva 2011/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, relativa a la prevenció i lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes i per la qual se substitueix la Decisió marc 2002/629/JAI del Consell	05.04.2011	Diverses normes (CP, LAJG, Estatut de la víctima, etc.)

3.1. **Carta de drets fonamentals de la Unió Europea**, proclamada el 7 de desembre de 2000 per la Comissió Europea, el Parlament d'Europa i el Consell de la Unió Europea (Niça)

En el capítol VI, que es refereix a la justícia (articles 47 i 48), es fa una referència general al dret de tota persona que la seva causa sigui oïda i al dret de defensa, sense que consti una referència expressa al dret d'interpretació o de traducció.

Article 47. *Dret a la tutela judicial efectiva i a un jutge imparcial*

1. Tota persona els drets i llibertats de la qual, garantits pel Dret de la Unió, hagin estat violats té dret a la tutela judicial efectiva.
2. Tota persona té **dret que la seva causa sigui oïda** equitativament i públicament i dins d'un termini raonable, per un jutge independent i imparcial, establert prèviament per la llei. Tota persona podrà fer-se aconsellar, defensar i representar.
3. Serà prestada assistència jurídica gratuïta als qui no disposin de recursos suficients sempre i quan aquesta assistència sigui necessària per a garantir l'efectivitat de l'accés a la justícia.

Article 48. *Presumpció d'innocència i dret a la defensa*

1. Tot acusat és presumit innocent fins que la seva culpabilitat hagi estat legalment declarada.
2. Serà garantit a tot acusat el respecte dels drets de la defensa.

3.2. Directiva 2002/8/CE del Consell, de 27 de gener de 2003, destinada a millorar l'accés a la justícia en els litigis transfronterers mitjançant l'establiment de regles mínimes comunes relatives a la justícia gratuïta per a aquests litigis

Aquesta Directiva té com a finalitat garantir un nivell adequat de justícia gratuïta en els litigis transfronterers (quan la part que sol·licita l'assistència jurídica gratuïta està domiciliada en un estat membre diferent a aquell on es troba el tribunal o on cal executar la resolució), en l'àmbit civil i mercantil.

A més de fer referència a la necessitat de traduir la documentació per tal que sigui reconegut el dret d'assistència jurídica gratuïta, que és una qüestió instrumental o processal, cal remarcar que a l'article 3, en fer referència al dret a la justícia gratuïta, s'indica que aquesta serà adequada si garanteix l'assessorament previ al procés, i l'assistència jurídica i la representació davant els tribunals, per la qual cosa poden ser necessaris els serveis d'interpretació i traducció, en cas que no coincideixin les llengües dels litigants, els quals, d'acord amb l'article 7 i següents, hauran de ser assumits per l'estat.

Article 3. *Dret a la justícia gratuïta*

1. Les persones físiques que siguin part en un litigi contemplat a la present Directiva tindran dret a obtenir l'adequada justícia gratuïta a fi de garantir el seu accés efectiu a la justícia conforme a les condicions establertes a la present Directiva.
2. La justícia gratuïta es considerarà adequada quan garanteixi:
 - a) l'assessorament previ a la demanda amb vistes a arribar a un acord abans de la presentació de demanda;
 - b) l'assistència jurídica i la representació davant els tribunals, així com l'exempció de les costes processals per al beneficiari, incloses les despeses a què fa referència l'article 7 i els honoraris de les persones que actuïn en el judici a requeriment del tribunal, o ajudes per a sufragar-les.

[...]

Article 7. *Despeses vinculades al caràcter transfronterer del litigi*

La justícia gratuïta concedida en l'estat membre on es trobi el tribunal cobrirà les següents despeses directament vinculades al caràcter transfronterer del litigi:

- a) els **serveis d'interpretació**;
- b) la **traducció dels documents** presentats pel beneficiari a instàncies del tribunal o de l'autoritat competent i que siguin necessaris per resoldre l'assumepte;

[...]

Article 8. *Despeses cobertes per l'estat membre del domicili o residència habitual*

L'estat membre on estigui domiciliat o resideixi habitualment el sol·licitant facilitarà ajudes en concepte de justícia gratuïta a tenor del que disposa l'apartat 2 de l'article 3 per a cobrir:

[...]

- b) la **traducció de la sol·licitud i de la documentació acreditativa** necessària quan es presenti la sol·licitud a les autoritats d'aquest estat membre

[...]

Article 13. *Presentació i transmissió de les sol·licituds de justícia gratuïta*

[...]

2. Les sol·licituds de justícia gratuïta es complimentaran, i la documentació acreditativa corresponent es traduirà:

- a) a la **llengua o una de les llengües oficials de l'estat membre** de l'autoritat receptora competent que correspongui amb una de les llengües de les institucions de la Comunitat; o bé
- b) a una altra llengua que aquest estat membre hagi indicat que accepta de conformitat amb l'apartat 3 de l'article 14.

[...]

4. L'autoritat expedidora competent prestarà la seva ajuda al sol·licitant perquè la sol·licitud vagi acompanyada de tota la documentació acreditativa que li consti que sigui necessària perquè pugui resoldre's sobre la sol·licitud. Així mateix, li prestarà ajuda per a la realització de qualsevol traducció necessària dels documents acreditatius, de conformitat amb la lletra *b* de l'article 8.

L'autoritat expedidora competent remetrà la sol·licitud a l'autoritat receptora competent de l'altre estat membre en el termini de 15 dies a partir de la data de la recepció de la sol·licitud degudament complimentada **en una de les llengües** a què es refereix l'apartat 2, i **dels documents acreditatius, traduïts, si fos necessari**, a alguna d'aquestes llengües.

[...]

6. Els estats membres no podran percebre cap remuneració pels serveis prestats en virtut de l'apartat 4. L'estat membre en el qual el sol·licitant de justícia gratuïta tingui el seu domicili o residència habitual podrà disposar que el sol·licitant estigui obligat a retornar les despeses de traducció sufragades per l'autoritat expedidora competent en cas que l'autoritat competent denegui la sol·licitud de justícia gratuïta.

La Directiva es va transposar a l'ordenament estatal mitjançant la [Llei 16/2005](#), de 18 de juliol, per la qual es modifica la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, per regular les especialitats dels litigis transfronterers civils i mercantils a la Unió Europea (BOE núm. 171, de 19 de juliol).

3.3. Directiva 2010/64 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 d'octubre de 2010, relativa al dret a interpretació i a traducció en els procediments penals (*Diari Oficial de la Unió Europea L280/1, de 26 d'octubre*)

Aquesta Directiva estableix que els estats membres han de vetllar perquè tot sospitós o acusat que no parli o entengui la llengua del procés penal es beneficiï sense demora de la interpretació en el transcurs del procés penal davant les autoritats de la investigació i judicials, incloent-hi l'interrogatori policial, i en totes les vistes judicials i les audiències intermèdies que siguin necessàries; també han de garantir un servei d'interpretació per a la comunicació amb els seus advocats al llarg de tot el procés.

Amb aquests efectes, la Directiva 2010/64 estableix que els estats membres han de prendre mesures per garantir que la interpretació i la traducció facilitades s'ajustin a la qualitat

exigida, és a dir, aquella que sigui suficient per tal salvaguardar l'equitat del procés, i garantir en particular que l'imputat o acusat conegui els càrrecs que se li imputen i estigui en condicions d'exercir el dret de defensa. I, amb l'objecte de fomentar la idoneïtat de la interpretació i traducció, així com que s'hi pugui accedir eficaçment, els estats membres s'han d'esforçar per establir un o més registres de traductors i intèrprets independents degudament qualificats.

L'article 5.2. d'aquesta Directiva estableix que els estats membres s'han d'esforçar per establir un o més registres de traductors i intèrprets independents degudament qualificats. Aquest aspecte de la Directiva es desenvolupa en l'apartat 5 d'aquest document.

La Directiva assenyala que els estats membres han de posar en vigor les disposicions legals, reglamentàries i administratives necessàries per complir-la abans del 27 d'octubre de 2013.

L'Estat espanyol no va dur a terme la transposició fins al 28 de maig de 2015, amb l'entrada en vigor de la [Llei orgànica 5/2015](#), de 27 d'abril, per la qual es modificaven la Llei d'enjudiciament criminal i la Llei orgànica del poder judicial, per transposar la Directiva 2010/64/UE, de 20 d'octubre de 2010, relativa al dret a interpretació i a traducció en els processos penals, i la Directiva 2012/13/UE, de 22 de maig de 2012, relativa al dret a la informació en els processos penals, publicada en el BOE de 28 d'abril de 2015.

La Generalitat de Catalunya va transposar la Directiva, pel que fa al seu àmbit de competències, referit al Registre de traductors i intèrprets, mitjançant el [Decret llei 8/2014](#), de 23 de desembre, publicat al DOGC núm. 6777, de 24 de desembre de 2014 (vegeu apartat 5.2 d'aquest document).

3.4. Directiva 2012/13/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de maig de 2012, relativa al dret a la informació en els processos penals (*Diari Oficial de la Unió Europea* L 142/1, d'1 de juny)

Aquesta Directiva estableix el dret que assisteix a tots els sospitosos o acusats de delictes penals de ser informats sobre els seus drets i sobre les acusacions que s'hagin formulat contra seu. Per tant, directament o indirectament, fa referència al dret a l'assistència d'intèrpret dels ciutadans estrangers perquè la informació pertinent els sigui comunicada en un idioma que comprenguin i en un llenguatge que els sigui accessible.

Per tal d'ajudar els estats membres a elaborar la declaració de drets, en la mateixa Directiva hi ha un annex amb un model indicatiu de declaració.

El dret a la interpretació s'esmenta directament a l'article 3.

Article 3. Dret a la informació sobre els drets

1. Els estats membres garantiran que totes les persones sospitoses o acusades rebin amb promptitud informació de, com a mínim, els següents drets processals segons s'apliquin d'acord amb la legislació nacional, a fi de permetre'n el seu exercici efectiu:

- a) el dret a tenir accés a un advocat;
- b) l'eventual dret a rebre assistència jurídica gratuïta i les condicions per obtenir-la;
- c) el dret a ser informat de l'acusació de conformitat amb l'article 6;
- d) **el dret a interpretació i traducció;**
- e) el dret a romandre en silenci;

3. Els estats membres garantiran que la informació establerta a l'apartat 1 es proporcioni verbalment o per escrit, en un llenguatge senzill i accessible, tenint en compte les necessitats particulars de les persones sospitoses o acusades que siguin vulnerables.

Article 4. *Declaració sobre drets en el moment de la detenció*

[...]

5. Els estats membres garantiran que la persona sospitosa o acusada rebi una declaració de drets escrita en una llengua que compregui. Quan no es disposi de la declaració de drets en la llengua apropiada, s'informarà a la persona sospitosa o acusada dels seus drets oralment, en una llengua que compregui. Posteriorment se li haurà de lliurar, sense demora indeguda, una declaració de drets en una llengua que compregui.

I en l'annex I, en el model indicatiu de declaració de drets, respecte a la interpretació i traducció, s'estableix el següent:

C. Interpretació i traducció

Si no parla o entén la llengua de la policia o d'altres autoritats competents, té dret a l'assistència d'un intèrpret gratuïtament. L'intèrpret pot ajudar-lo a parlar amb el seu advocat i està obligat a mantenir en secret el contingut d'aquesta comunicació. Té dret a la traducció de, com a mínim, els passatges pertinents dels documents essencials, inclosa tota ordre d'un jutge que permeti la seva detenció o privació de llibertat, tota acusació o interlocutòria de processament i tota sentència. En determinades circumstàncies pot rebre una traducció o un resum orals.

Aquesta Directiva va ser transposada a l'ordenament estatal conjuntament amb la Directiva 2010/64/UE esmentada, mitjançant la Llei orgànica 5/2015.

3.5. Directiva 2012/29/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre de 2012, per la qual s'estableixen normes mínimes sobre els drets, el suport i la protecció de les víctimes de delictes (*Diari Oficial de la Unió Europea* L 315/57, de 14 de novembre)

Aquesta Directiva substitueix la Decisió marc 2001/220/JAI del Consell i reforça les mesures nacionals existents amb normes mínimes per a tota la Unió Europea sobre els drets, el suport i la protecció de les víctimes de delictes en tots els països de la Unió.

Entre els diversos drets que es reconeixen a les víctimes, hi ha el de ser oïdes en un tribunal, i específicament també, a l'article 7è, el dret a interpretació i traducció.

La Directiva entrà en vigor el 15 de novembre de 2012, i els països de la Unió Europea l'havien d'incorporar al dret nacional abans del 16 de novembre de 2015.

L'Estat espanyol la va transposar mitjançant la [Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'estatut de la víctima del delict](#), i va entrar en vigor el 28 d'octubre de 2015.

Aquesta Directiva suposa un pas més en la regulació del dret a la interpretació en l'àmbit judicial, i per tant el dret a un judici just, perquè considera que no es pot fer justícia si no es permet a les víctimes explicar les circumstàncies del delict i aportar proves de forma comprensible per a les autoritats competents.

Per tot això, es regula de manera explícita el dret a entendre i a ser entès, i el dret a la traducció i interpretació en els articles següents:

Capítol 2. Informació i suport

Article 3. Dret a entendre i a ser entès

Els estats membres adoptaran les mesures adequades per ajudar a les víctimes **perquè entenguin i puguin ser enteses** des del primer moment i durant tota actuació necessària davant qualsevol autoritat competent en el context dels processos penals, incloent el cas de que aquestes autoritats els facilitin informació.

Els estats membres garantirán que les comunicacions amb les víctimes es facin en **un llenguatge senzill i accessible, oralment o per escrit**. Aquestes comunicacions tindran en compte les característiques personals de la víctima, inclosa qualsevol **discapacitat que** pugui afectar a la seva capacitat d'entendre o de ser entesa.

Excepte si fos contrari als interessos de la víctima o perjudiqués el curs del procés, els estats membres permetran que les víctimes vagin acompanyades d'una persona de la seva elecció en el primer contacte amb una autoritat competent, quan, degut a la incidència del delict, la víctima **requereixi assistència per entendre o ser entesa**.

Article 4. Dret a rebre informació des del primer contacte amb una autoritat competent

1. Els estats membres garantirán que s'ofereixi a les víctimes la informació que s'enuncia a continuació, sense retards innecessaris, des del seu primer contacte amb l'autoritat competent, a fi que puguin accedir a l'exercici dels drets establerts a la present Directiva:

- a) el tipus de suport que podran obtenir, i de qui obtenir-lo, inclosa, si escau, informació bàsica sobre l'accés a atenció mèdica, qualsevol suport d'especialistes, inclòs el suport psicològic, i allotjament alternatiu;
- b) els procediments d'interposició de denúncies relatives a infraccions penals i el seu paper en relació amb aquests procediments;
- c) el mode i les condicions en què podrà obtenir protecció, incloses les mesures de protecció;
- d) el mode i les condicions per obtenir assessorament jurídic, assistència jurídic o qualsevol altre tipus d'assessorament
- e) el mode i les condicions per accedir a indemnitzacions;
- f) **el mode i les condicions per tenir dret a interpretació i traducció:**

[...]

Article 7. Dret a traducció i interpretació

1. Els estats membres vetllaran perquè a les víctimes que no entenguin o no parlin la llengua del procés penal de què es tracti se'ls faciliti, si així ho sol·liciten i d'acord amb el seu estatut en el sistema de justícia penal pertinent, **interpretació gratuïta**, almenys durant les entrevistes o les preses de declaració en els procediments penals, davant les autoritats d'instrucció i judicials, inclús durant els interrogatoris policials i interpretació per a la seva participació activa en les vistes orals del judici i qualsevol audiència interlocutòria.

2. Sens perjudici dels drets de defensa i de conformitat amb les normes de discrecionalitat judicial, es podran utilitzar **tecnologies de la comunicació**, com videoconferència, telèfon o internet, a menys que es requereixi la presència física de l'interpret perquè la víctima pugui exercir adequadament els seus drets o entendre els procediments.

3. Els estats membres vetllaran perquè a les **víctimes que no entenguin o no parlin la llengua del procés penal** de què es tracti se'ls **faciliti**, si així ho sol·liciten i d'acord amb el seu estatut en el sistema de justícia penal pertinent, **traduccions gratuïtes**, en una llengua que entenguin, de la informació essencial perquè exerceixin els seus drets en el procés penal, en la mesura en què aquesta informació es faciliti a les víctimes. Les traduccions d'aquesta informació inclouran, com a mínim, tota decisió de finalitzar el procés penal relatiu a la infracció penal que hagi patit la víctima, i a petició d'aquesta, els motius o un breu resum dels motius d'aquesta decisió, excepte en el cas d'una decisió d'un jurat o d'una decisió de caràcter confidencial, en les quals l'ordenament jurídic nacional no exigeixi motivació.
4. Els estats membres garantirán que les víctimes que **tinguin dret a ser informades** de l'hora i el lloc del judici, d'acord amb el que preveu l'article 6, apartat 1, lletra b), i que no entenguin la llengua de l'autoritat competent, rebin una traducció d'aquesta informació a la que tenen dret, si així ho sol·liciten.
5. Les víctimes podran presentar una **sol·licitud motivada** perquè es consideri essencial un document. No serà necessari traduir passatges de documents essencials que no resultin pertinents a efectes de que les víctimes participin activament en els processos penals.
6. No obstant els apartats 1 i 3, es podrà facilitar, en lloc d'una traducció escrita, una oral o un resum oral dels documents essencials, sempre i quan aquesta traducció oral o aquest resum no afecti a l'equitat del procés.
7. Els estats membres garantirán que les autoritats competents avaluin si les víctimes necessiten interpretació o traducció d'acord amb l'establert als apartats 1 i 3. Les víctimes podran impugnar tota decisió de no facilitar interpretació o traducció. Les normes de procediment per a aquesta impugnació es determinaran a la legislació nacional.
8. La **interpretació i la traducció**, així com qualsevol consideració d'impugnar una decisió de no facilitar interpretació o traducció d'acord amb el present article, no prolongaran de manera injustificada el procés penal.

Capítol 3. Participació en el procés penal

Article 10. Dret a ser oït

1. Els estats membres garantirán a la víctima la possibilitat de ser oïda durant les actuacions i de facilitar elements de prova. Quan una víctima menor hagi de ser escoltada, es tindrà en compte degudament l'edat i la maduresa del menor.
2. Les normes de procediment en virtut de les quals les víctimes poden ser escoltades i poden presentar proves durant el procés penal es determinaran en el dret nacional.

3.6. Directiva 2011/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 5 d'abril de 2011, relativa a la prevenció i lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes, i per la qual se substitueix la Decisió marc 2002/629/JAI del Consell (*Diari Oficial de la Unió Europea* L 315/57, de 14 de novembre)

Article 11. Assistència i suport a les víctimes del tràfic de sers humans

[...]

5. Les mesures d'assistència i suport contemplades als apartats 1 i 2 es proporcionaran a la víctima amb el seu acord i coneixement de causa, i inclouran almenys un nivell de vida capaç d'assegurar la seva subsistència mitjançant mesures com, per exemple, la prestació d'un allotjament apropiat i segur i assistència material, tractament mèdic necessari, inclosa assistència psicològica, assessorament i informació i **serveis de traducció i interpretació**, en el seu cas.

4. Normativa estatal

Norma	Arts	
Constitució espanyola	17, 24.1	Drets del detingut Tutela judicial efectiva, no indefensió
Llei orgànica 6/1985 , d'1 de juliol, del poder judicial	231.5	Habilitació com a intèrpret segons la llei processal
Àmbit penal		
Llei d'enjudiciament criminal	123 a 127 398 416, 440 a 444 520 762.8	Dret a interpretació i traducció dels investigats Processat en procediment sumari Interpretació i traducció de testimonis Dret a interpretació i traducció detingut o pres Imputats o testimonis en procediment abreujat
Llei orgànica 5/2015 , de transposició de la Directiva 2010/64/UE	Disposició adicional	Formació de jutges, secretaris, fiscals i personal AJ en processos penals amb intèrpret
Àmbit penal : víctimes		
Llei 4/2015 , de l'estatut de les víctimes del delictes	4 a 6, 9	Dret a interpretació i traducció de les víctimes
Resta àmbits jurisdiccionals (civil, social, contenciós)		
Llei 1/2000 , de 7 de gener, d'enjudiciament civil	143 144	Interpretació: habilitació de coneixedor de la llengua Traducció de documents en llengua no oficial (pot ser privada)
Altres normes		
Llei 1/1996 , d'assistència jurídica gratuïta	50, 51 52, 54	Dret a interpretació i traducció per a residents a l'estranger (UE) Dret a traducció per litigar a l'estranger (UE)
Llei orgànica 4/2000 , sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social	22, 26, 62bis i 63	Dret a interpretació dels estrangers en recursos administratius i judicials
Codi penal	459 a 461 463 i 464	Delicte de fals testimoni dels intèrprets Delicte d'obstrucció a la justícia i coacció a intèrprets

4.1. Constitució espanyola

Els principis generals establerts a la normativa internacional també estan recollits en la Constitució espanyola, en la secció 1a del capítol 2n del títol I, relativa als drets fonamentals i les llibertats públiques, i específicament en l'article 17, i més genèricament es desprenen del contingut de l'article 24.

Article 17

[...]

3. Tota persona detinguda ha de ser informada immediatament, i **de manera que li sigui comprensible**, dels seus drets i de les raons de la detenció, i no podrà ser obligada a declarar. Es garanteix l'assistència d'advocat al detingut en les diligències policials i judicials, en la forma que la llei estableixi.

Article 24.1

1. Tothom té dret a obtenir la tutela efectiva dels jutges i dels tribunals en l'exercici dels seus drets i interessos legítims, sense que, en cap cas, pugui haver-hi indefensió.

4.2. Llei orgànica del poder judicial

La transposició de la Directiva 2010/64/UE, mitjançant la [Llei orgànica 5/2015](#), de 27 d'abril, va modificar la [Llei orgànica 6/1985](#), d'1 de juliol, del poder judicial, però, tal com s'indica en el preàmbul, només en l'apartat 5 de l'article 231, amb l'objecte d'adaptar l'habilitació per actuar com a intèrpret en el judici oral, amb la introducció d'una remissió a la normativa reguladora de cada procés.

Títol III. De les actuacions judicials

Capítol primer. De l'oralitat, publicitat i llengua oficial

[...]

Article 231

[...]

4. **L'habilitació com a intèrpret** en les actuacions orals o en llengua de signes s'ha de dur a terme de conformitat amb **el que disposi la llei processal aplicable**.

D'aquesta manera, la regulació del dret a la interpretació i traducció judicial és diferent en l'ordre jurisdiccional penal (en què és d'aplicació les previsions de la Llei d'Enjudiciament Criminal) i la resta d'ordres jurisdiccionals, en què són aplicables les previsions de la Llei d'enjudiciament civil

4.3. Llei d'enjudiciament criminal

La transposició de la Directiva 2010/64/UE, mitjançant la [Llei orgànica 5/2015](#), de 27 d'abril, va modificar parcialment la [Llei d'enjudiciament criminal](#) (Reial decret de 14 de setembre de 1882) per tal d'incorporar una regulació detallada del dret a la traducció i interpretació en aquest procés.

Tal com s'indica en el preàmbul, les modificacions introduïdes a la Llei d'enjudiciament criminal han de facilitar l'aplicació d'aquest dret i garantir el dret de l'imputat o acusat a la interpretació i traducció en els processos penals, així com el dret a un judici equitatiu.

El dret de l'imputat o acusat a ser assistit per un intèrpret s'estén a totes les actuacions en les quals sigui necessària la seva presència, incloent-hi l'interrogatori policial, el que fa el Ministeri Fiscal i totes les vistes judicials. A fi de preparar la defensa, també té dret a servir-se d'un intèrpret en les comunicacions amb el seu advocat que tenen relació directa amb qualsevol interrogatori o vista judicial durant el procés, o amb la presentació d'un recurs o altres sol·licituds processals.

El dret a interpretació o traducció requereix, a més, que se li faciliti la traducció dels documents essencials o, almenys, les parts pertinents d'aquests documents. Tal com indica la Directiva 2010/64/UE, determinats documents, com les resolucions per les quals es priva una persona de la seva llibertat, els escrits d'acusació o les sentències, es consideren sempre documents essencials, per la qual cosa s'han recollit expressament a la lletra d de l'apartat 1 del nou article 123 que s'introdueix a la Llei d'enjudiciament criminal.

La nova regulació recull que la traducció s'ha de fer en un termini raonable, de conformitat amb les exigències de l'article 3 de la Directiva europea, i es possibilita l'ús de les noves tecnologies per efectuar la interpretació, llevat que la presència física de l'intèrpret sigui necessària per salvaguardar els drets de l'imputat o acusat.

També es garanteix el dret a recórrer la decisió per la qual es denegui el dret a la interpretació o a la traducció, mitjançant l'obligatorietat de documentar per escrit la decisió judicial, així com la possibilitat de fer constar en acta la protesta durant el judici oral, la qual cosa permet la interposició dels recursos corresponents.

Els intèrprets o traductors judicials s'han de designar entre els inclosos en les llistes elaborades per l'Administració, i en casos d'urgència s'ha de facilitar que una altra persona coneixedora de l'idioma, que es consideri capacitada per a aquesta tasca, pugui ser habilitada com a intèrpret o traductor eventual. Tot aquest sistema es reforça mitjançant l'habilitació al jutge o al Ministeri Fiscal per fer les comprovacions necessàries en els casos en què aprecii que la traducció o interpretació no ofereixen les garanties suficients.

Els canvis introduïts a Llei són, principalment, els següents:

- modificació de la rúbrica del títol V del llibre primer, que queda redactada de la manera següent: «Del dret a la defensa, a l'assistència jurídica gratuïta i a la traducció i interpretació en els judicis criminals»
- introducció d'un nou capítol I en el títol V del llibre primer, en el qual queden inclosos els vigents articles 118 a 122, amb la rúbrica següent: «Del dret a la defensa i a l'assistència jurídica gratuïta»
- introducció d'un nou capítol II en el títol V del llibre primer, integrat pels nous articles 123 a 127, amb la rúbrica següent: «Del dret a la traducció i interpretació»
- establiment, a l'article 416.3, de la dispensa de l'obligació de declarar del traductor o intèrpret

Tot seguit es reproduïxen aquests articles de la norma, en què els quadres de text marcats amb color gris contenen les modificacions incorporades a Llei d'enjudiciament criminal per aquesta Llei orgànica

Llibre I. De les disposicions generals

[...]

Títol V. Del dret a la defensa, a l'assistència jurídica gratuïta i a la traducció i interpretació en els judicis criminals

[...]

Art. 118

1. Tota persona a qui s'atribueixi un fet punible pot exercir el dret de defensa, intervenint en les actuacions des que se li'n comunicui l'existència, hagi estat objecte de detenció o de qualsevol altra mesura cautelar o se n'hagi acordat el processament, i a aquest efecte se l'ha d'instruir, sense demora injustificada, dels drets següents:

[...]

f) **Dret a la traducció i interpretació gratuïtes** de conformitat amb el que disposen els articles 123 i 127.”

CAPÍTOL II. Del dret a la traducció i interpretació

Article 123

1. Els imputats o acusats **que no parlin o entenguin el castellà o la llengua oficial** en què es desenvolupi l'actuació tenen els drets següents:

- a) Dret a ser **assistits per un intèrpret que utilitzi una llengua que compregui** durant totes les actuacions en què sigui necessària la seva presència, incloent-hi l'interrogatori policial o pel Ministeri Fiscal i totes les vistes judicials.
- b) Dret a servir-se d'un **intèrpret en les converses que mantingui amb el seu advocat** i que tinguin relació directa amb el seu posterior interrogatori o presa de declaració, o que siguin necessàries per a la presentació d'un recurs o per a altres sol·licituds processals.
- c) Dret a la **interpretació de totes les actuacions del judici oral**.
- d) Dret a la **traducció escrita dels documents que siguin essencials** per garantir l'exercici del dret a la defensa. S'han de traduir, en tot cas, les resolucions que acordin la presó de l'imputat, l'escrit d'acusació i la sentència.
- e) Dret a presentar **una sol·licitud motivada** perquè es consideri essencial un document. Les despeses de traducció i interpretació derivades de l'exercici d'aquests drets les ha de sufragar l'Administració, independentment del resultat del procés.

2. En cas que no es pugui disposar del servei **d'interpretació simultània**, la interpretació de les actuacions del judici oral a què es refereix la lletra c de l'apartat anterior s'ha de fer mitjançant una **interpretació consecutiva** de manera que es garanteixi suficientment la defensa de l'imputat o acusat.

3. En el cas de la lletra d de l'apartat 1, es pot prescindir de la traducció dels passatges dels documents essencials que, a criteri del jutge, tribunal o funcionari competent, no siguin necessaris perquè l'imputat o acusat conegui els fets que se li imputen.

Excepcionalment, la traducció escrita de documents es pot substituir per un **resum oral** del seu contingut en una llengua que compregui, quan d'aquesta manera també es garanteixi suficientment la defensa de l'imputat o acusat.

4. La traducció s'ha de portar a terme en un termini raonable, i des que s'acordi per part del tribunal o jutge o del Ministeri Fiscal han de quedar en suspens els terminis processals que siguin aplicables.

5. L'assistència de l'intendent es pot prestar per **mitjà de videoconferència o qualsevol mitjà de telecomunicació**, llevat que el tribunal o jutge o el fiscal, d'ofici o a instància de l'interessat o de la seva defensa, acordi la presència física de l'intendent per salvaguardar els drets de l'imputat o acusat.

6. Les interpretacions orals o en llengua de signes, a excepció de les que preveu la lletra *b* de l'apartat 1, es poden documentar mitjançant la gravació audiovisual de la manifestació original i de la interpretació. En els casos de traducció oral o en llengua de signes del contingut d'un document, s'ha d'adjuntar a l'acta una còpia del document traduït i la gravació audiovisual de la traducció. Si no es disposa d'equips de gravació, o no es considera convenient ni necessari, la traducció o interpretació i, si s'escau, la declaració original s'han de documentar per escrit.

Article 124

1. El traductor o intèrpret judicial s'ha de designar d'entre els que estiguin inclosos en les llistes elaborades per l'Administració competent. Excepcionalment, en els supòsits que requereixin la presència urgent d'un traductor o d'un intèrpret, i no sigui possible la intervenció d'un traductor o intèrpret judicial inscrit en les llistes elaborades per l'Administració, si s'escau, de conformitat amb el que disposa l'apartat 5 de l'article anterior, es pot habilitar com a intèrpret o traductor judicial eventual una altra persona coneixedora de l'idioma utilitzat que es consideri capacitada per dur a terme la tasca esmentada.

2. L'intèrpret o traductor designat ha de respectar el caràcter confidencial del servei prestat.

3. Quan el tribunal, el jutge o el Ministeri Fiscal, d'ofici o a instància de part, apreciï que la traducció o interpretació no ofereixen garanties suficients d'exactitud, pot ordenar la realització de les comprovacions necessàries i, si s'escau, ordenar la designació d'un nou traductor o intèrpret. En aquest sentit, les persones sordes o amb discapacitat auditiva que apreciïn que la interpretació no ofereix garanties suficients d'exactitud poden sol·licitar la designació d'un nou intèrpret.

Article 125

1. Quan es posin de manifest circumstàncies de les quals pugui derivar la necessitat de l'assistència d'un intèrpret o traductor, el president del tribunal o el jutge, d'ofici o a instància de l'advocat de l'imputat o acusat, ha de comprovar si aquest coneix i comprèn suficientment la llengua oficial en què es desenvolupi l'actuació i, si s'escau, ha d'ordenar que es nomeni un intèrpret o un traductor de conformitat amb el que disposa l'article anterior i ha de determinar quins documents s'han de traduir.

2. La decisió del jutge o tribunal per la qual es denegui el dret a la interpretació o a la traducció d'algun document o passatge d'aquest que la defensa consideri essencial, o per la qual es rebutgin les queixes de la defensa en relació amb la falta de qualitat de la interpretació o de la traducció, s'ha de documentar per escrit.

Si la decisió s'ha adoptat durant el judici oral, la defensa de l'imputat o acusat pot fer constar a l'acta la seva protesta.

Contra aquestes decisions judicials es pot interposar recurs de conformitat amb el que disposa aquesta Llei.

Article 127

Les disposicions que contenen els articles precedents són igualment aplicables a les persones amb discapacitat sensorial, que poden disposar de mitjans de suport a la comunicació oral

[...]

Llibre II. Del sumari

Títol V. De la comprovació del delictes i l'esbrinament del delinqüent

Capítol IV. De les declaracions dels processats

Article 398

Si el processat no sap l'idioma espanyol o és sordmut, cal observar el que disposen els articles 440, 441 i 442.”

Capítol V. De les declaracions dels testimonis

[...]

Article 416

Estan dispensats de l'obligació de declarar:

[...]

2.L'advocat del processat respecte dels fets que aquest li hagi confiat en qualitat de defensor seu. Si algun dels testimonis es troba en les relacions indicades en els paràgrafs precedents amb un o més processats, està obligat a declarar respecte dels altres, llevat que la seva declaració pugui comprometre el seu parent o defensat

3.Els traductors i intèrprets de les converses i comunicacions entre l'imputat, processat o acusat i les persones a què es refereix l'apartat anterior, en relació amb els fets als quals es refereixi la seva traducció o interpretació

[...]

Article 440

Si el testimoni no entén o no parla l'idioma espanyol, s'ha de nomenar un intèrpret, que, davant seu, ha de prestar jurament de conduir-se bé i fidelment en l'exercici del seu càrrec.

Per aquest mitjà s'han de fer les preguntes al testimoni i se n'han de rebre les respostes, que aquest pot dictar per conducte seu.

En aquest cas, la declaració s'ha de consignar en el procés en l'idioma que utilitzi el testimoni, traduït a continuació a l'espanyol.

Article 441

L'intèrpret s'ha d'elegir entre els qui en tinguin títol, si n'hi ha al poble. Si no n'hi ha s'ha de nomenar un mestre de l'idioma corresponent i, si tampoc no n'hi ha, qualsevol persona que el sàpiga.

Si ni tan sols d'aquesta manera no se'n pot obtenir la traducció, i les revelacions que s'esperin del testimoni són importants, s'ha de redactar el plec de preguntes que hagin d'adreçar-se-li i s'ha de trametre a l'Oficina d'Interpretació de Llengües del Ministeri d'Estat perquè, amb preferència a tot altre treball, es tradueixin a l'idioma que parli el testimoni.

L'interrogatori ja traduït s'ha de lliurar al testimoni perquè, davant del jutge, s'assabenti del contingut i redacti per escrit en el seu idioma les respostes oportunes, les quals s'han de trametre de la mateixa manera que les preguntes a la Interpretació de Llengües.

Aquestes diligències les han de practicar els jutges amb la major activitat.

Article 442

Si el testimoni és sord, s'ha de nomenar un intèrpret de llengua de signes adequat, i per aquesta via se li han de fer les preguntes i rebre'n les respostes.

El nomenat ha de prestar jurament en presència del testimoni sord abans de començar a ocupar el càrrec.

Article 443

El testimoni pot llegir per si mateix la diligència de la seva declaració; si no pot, perquè es troba en algun dels casos que comprenen els articles 440 i 442, la hi ha de llegir l'intèrpret, i en els altres casos el secretari.

El jutge ha d'advertir sempre els interessats del dret que tenen de llegir per si mateixos les seves declaracions.

Article 444

Aquestes les han de signar el jutge i tots els qui hi hagin intervingut si en saben i poden fer-ho, i les ha d'autoritzar el secretari.

[...]

Títol VI. De la citació, de la detenció i de la presó provisional

Capítol IV. De l'exercici del dret de defensa, de l'assistència de l'advocat i del tractament dels detinguts i els presos

Article 520

[...]

2. A qualsevol persona detinguda o presa se l'ha d'informar per escrit, en un llenguatge senzill i accessible, en una llengua que compregui i de manera immediata, dels fets que se li atribueixin i les raons motivadores de la seva privació de llibertat, així com dels drets que li assisteixen i especialment dels següents:

[...]

h) Dret de ser assistit gratuïtament per un intèrpret, quan es tracti d'un estranger que no compregui o no parli el castellà o la llengua oficial de l'actuació de què es tracti, o de persones sordes o amb discapacitat auditiva, així com d'altres persones amb dificultats del llenguatge.

Llibre III. Del judici oral

Títol III. De la celebració del judici oral

Secció segona. De l'examen dels testimonis

[...]

Article 711

Els testimonis sordmuts o que no coneguin l'idioma espanyol han de ser examinats de la manera que prescriuen l'article 440, el paràgraf primer del 441 i el 442."

Llibre IV. Dels procediments especials

Títol II. Del procediment abreujat

Capítol I. Disposicions generals

[...]

Article 762

Els jutges i els tribunals han d'observar les regles següents en la tramitació de les causes a què es refereix aquest títol:

[...]

8a. Quan els encausats o els testimonis no parlin o no entenguin l'idioma espanyol, s'ha de procedir de conformitat amb el que disposen els articles 398, 440 i 441, sense que calgui que l'intèrpret designat tingui títol oficial."

Amb la reforma de la LECr introduïda per la Llei orgànica 5/2015, en el llibre I de disposicions generals s'ha incidit en el dret a la traducció i interpretació per a imputats i detinguts, però en la mateixa LECr s'han mantingut altres preceptes, referits a testimonis (i

en algun cas també a investigats), cosa que fa que coexisteixin diferents formes de designar un intèrpret (segons si es tracta d'investigats o de testimonis). Cal entendre que en tot cas per als investigats són aplicables les previsions dels articles 123 a 126 de la LECr.

Així, en el cas dels articles 398 i 762.8 de la LECr, no derogats per la reforma, cal entendre que en el cas d'investigats o acusats no són aplicables les previsions de l'article 440 de la LECr, perquè anirien en contra de les previsions de la Directiva i també de la regulació continguda en la part de disposicions generals.

A més, tal com s'indicarà en analitzar la regulació de la matèria pel que a les víctimes, per a elles tampoc no es fa cap referència específica a la forma de designació, per la qual cosa es poden arribar a plantejar tres situacions diferents:

- investigats (art. 123 de la LECr)
- testimonis (art. 440 de la LECr)
- víctimes (art. 9 de la Llei 4/2015)

Hagués estat desitjable una única regulació en l'àmbit penal (que s'adeqüés a les previsions dels articles 123 a 126 de la LECr), sens perjudici que hi hagués determinades singularitats per a les víctimes.

En el cas de l'article 762.8 de la LECr, no derogat expressament per la reforma, es podria entendre que està derogat tàcitament, però en tot cas s'hauria d'entendre que les remissions que fa als articles 398, 440 i 441 es refereixen a la regulació per a investigats establerta en els articles 123 a 126 de la LECr.

En la reforma no es té en compte l'advertiment a l'intèrpret o traductor de la seva obligació de mantenir la confidencialitat, ni tampoc l'obligació de prestar jurament o promesa, que, en canvi, sí que es manté per a intèrprets de testimonis en l'article 440 de la LECr.

A la pràctica, molts òrgans judicials mantenen la sol·licitud de jurament o promesa de l'intèrpret, amb l'advertiment del possible delicte de fals testimoni (article 461 del Codi penal), i el recordatori de l'obligació de confidencialitat (vinculat a la protecció de dades) i imparcialitat, així com les conseqüències d'incomplir-la.

4.4. Llei orgànica 5/2015, de 27 d'abril, de transposició de la Directiva 2010/64/UE

A més de la modificació de la Llei orgànica del poder judicial i de la Llei d'enjudiciament criminal, aquesta Llei orgànica també conté, en transposició de la Directiva, una referència específica a la formació del personal al servei de l'Administració de justícia:

Disposició addicional segona. Formació

El Ministeri de Justícia, el Consell General del Poder Judicial, la Fiscalia General de l'Estat i les comunitats autònomes, en l'àmbit de les seves respectives competències, han d'assegurar una formació

dels jutges, els fiscals i el personal al servei de l'Administració de justícia que participin en processos penals que presti atenció a les particularitats de la comunicació amb ajuda d'intèrpret.

4.5. Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'estatut de la víctima del delicte

TÍTOL I. Drets bàsics

Article 4. Dret a entendre i ser entesa

Qualsevol víctima té el dret a entendre i ser entesa en qualsevol actuació que s'hagi de portar a terme des de la interposició d'una denúncia i durant el procés penal, inclosa la informació prèvia a la interposició d'una denúncia.

Amb aquesta finalitat:

a) Totes les comunicacions amb les víctimes, orals o escrites, s'han de fer en un llenguatge clar, senzill i accessible, d'una manera que tingui en compte les seves característiques personals i, especialment, les necessitats de les persones amb discapacitat sensorial, intel·lectual o mental o la seva minoria d'edat. Si la víctima és menor o té la capacitat judicialment modificada, les comunicacions s'han de fer al seu representant o a la persona que l'assisteixi.

b) S'ha de facilitar a la víctima, des del seu primer contacte amb les autoritats o amb les oficines d'assistència a les víctimes, l'assistència o suports necessaris perquè es pugui fer entendre davant seu, la qual cosa inclou la interpretació en els llenguatges de signes reconegudes legalment i els mitjans de suport a la comunicació oral de persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues.

c) La víctima pot estar acompanyada d'una persona de la seva elecció des del primer contacte amb les autoritats i els funcionaris.

Article 5. Dret a la informació des del primer contacte amb les autoritats competents

1. Qualsevol víctima té dret, des del primer contacte amb les autoritats i els funcionaris, inclòs el moment previ a la presentació de la denúncia, a rebre, sense retards innecessaris, informació adaptada a les seves circumstàncies i condicions personals i a la naturalesa del delicte comès i dels danys i perjudicis soferts, sobre els aspectes següents:

[...]

f) Serveis d'interpretació i traducció disponibles

[...]

Article 6. Drets de la víctima com a denunciant

Qualsevol víctima té, en el moment de presentar la seva denúncia, els drets següents:

[...]

b) A l'assistència lingüística gratuïta i a la traducció escrita de la còpia de la denúncia presentada, quan no entengui o no parli cap de les llengües que tinguin caràcter oficial al lloc en què es presenta la denúncia.

[...]

Article 9. Dret a la traducció i interpretació

1. Qualsevol víctima que no parli o no entengui el castellà o la llengua oficial que s'utilitzi en l'actuació de què es tracti té dret:

a) A ser assistida gratuïtament per un intèrpret que parli una llengua que compregui quan se li rebi declaració en la fase d'investigació per part del jutge, el fiscal o funcionaris de policia, o quan intervingui com a testimoni en el judici o en qualsevol altra vista oral.

Aquest dret també és aplicable a les persones amb limitacions auditives o d'expressió oral.

b) A la traducció gratuïta de les resolucions a què es refereixen l'apartat 1 de l'article 7 i l'article 12. La traducció ha d'incloure un resum breu del fonament de la resolució adoptada, quan la víctima així ho hagi sol·licitat.

c) A la traducció gratuïta de la informació que sigui essencial per a l'exercici dels drets a què es refereix el títol II. Les víctimes poden presentar una sol·licitud motivada per tal que es consideri essencial un document.

d) A ser informada, en una llengua que compregui, de la data, l'hora i el lloc de celebració del judici.

2. L'assistència d'interpret es pot prestar per mitjà de videoconferència o qualsevol mitjà de telecomunicació, llevat que el jutge o tribunal, d'ofici o a instància de part, acordi la presència física de l'interpret per salvaguardar els drets de la víctima.

3. Excepcionalment, la traducció escrita de documents pot ser substituïda per un resum oral del seu contingut en una llengua que compregui, quan d'aquesta manera també es garanteixi suficientment l'equitat del procés.

4. Quan es tracti d'actuacions policials, la decisió de no facilitar interpretació o traducció a la víctima pot ser recorreguda davant el jutge d'instrucció. Aquest recurs s'entén interposat quan la persona afectada per la decisió hagi expressat la seva disconformitat en el moment de la denegació.

5. La decisió judicial de no facilitar interpretació o traducció a la víctima pot ser recorreguda en apel·lació.

4.6. Llei d'enjudiciament civil

La Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil regula la interpretació i la traducció en els articles 143 i 144. Cal tenir en compte que aquesta norma també és aplicable a la resta d'ordres jurisdiccionals (contenciós i social), excepte en el penal, que té la seva pròpia normativa.

Article 143. Intervenció d'interprets

1. Quan alguna persona que no conegui el castellà ni, si s'escau, la llengua oficial pròpia de la comunitat hagi de ser interrogada o prestar alguna declaració, o quan sigui necessari donar-li a conèixer personalment alguna resolució, **el secretari per mitjà d'un decret pot habilitar com a intèrpret qualsevol persona coneixedora de la llengua de què es tracti, i li ha d'exigir jurament o promesa de traducció fidel.**

Sense perjudici d'això, **s'ha de garantir en tot cas la prestació dels serveis d'interpretació en els litigis transfronterers** a la persona que no conegui el castellà ni, si s'escau, la llengua oficial pròpia de la comunitat autònoma, en els termes establerts a la Llei 1/1996, de 10 de gener, reguladora de l'assistència jurídica gratuïta.

De les actuacions que en aquests casos es practiquin se n'ha d'estendre acta, en la qual han de constar els textos en l'idioma original i la traducció a l'idioma oficial, i que també ha de ser signada per l'intèrpret.

2. En els mateixos casos de l'apartat anterior, si la persona és sorda, sempre s'ha de nomenar, de conformitat amb el que disposa l'expressat apartat, l'intèrpret de llengua de signes adequat.

De les actuacions que es practiquin en relació amb les persones sordes s'ha d'estendre l'acta oportuna.

Article 144. Documents redactats en un idioma no oficial

1. A qualsevol document redactat en un idioma que no sigui el castellà o, si s'escau, la llengua oficial pròpia de la comunitat autònoma de què es tracti, s'hi ha d'adjuntar la traducció.

2. Aquesta **traducció es pot fer privadament** i, en aquest cas, si alguna de les parts la impugna dins els cinc dies següents des del trasllat, manifesta que no la té per fidel i exacta i expressa les raons de la discrepància, s'ha d'ordenar, pel que fa a la part on hi hagi la discrepància, la traducció oficial del document, a càrrec de qui l'hagi presentada. No obstant això, si la traducció oficial feta a instància de

part és substancialment idèntica a la privada, les despeses derivades de la traducció oficial van a càrrec de qui l'hagi sol·licitada.

4.7. Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta

L'article únic.7 de la Llei 16/2005, de 18 de juliol, va modificar la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, per transposar la Directiva 2002/8/CE del Consell, de 27 de gener de 2003, i així regular les especialitats dels litigis transfronterers civils i mercantils a la Unió Europea, amb l'addició d'un nou capítol.

Capítol VIII. Assistència jurídica gratuïta en els litigis transfronterers de la Unió Europea

[...]

Secció II. Reconeixement del dret a Espanya

[...]

Article 50. Contingut material del dret

El dret d'assistència jurídica gratuïta reconegut a l'empara d'aquesta secció comprèn totes les prestacions que indica l'article 6, exceptuant-ne l'apartat 2, amb l'extensió temporal de l'article 7, i, a més:

a) Els serveis d'interpretació.

b) La traducció dels documents presentats pel beneficiari a instàncies del jutjat o tribunal o de l'autoritat competent i que siguin necessaris per resoldre l'assumpte.

c) Les despeses de desplaçament que siguin a càrrec del sol·licitant, quan les normes aplicables o el jutjat o tribunal requereixin la seva compareixença personal per a la defensa de la seva pretensió, i el jutjat o tribunal decideixi que no hi ha altres mitjans satisfactoris de prendre declaració. Per tal de considerar si és necessària l'assistència personal del sol·licitant, d'un testimoni o d'un pèrit, els jutjats i tribunals han de tenir en compte el que preveu el Reglament (CE) número 1206/2001 del Consell, de 28 de maig de 2001, relatiu a la cooperació entre els òrgans jurisdiccionals dels estats membres en l'àmbit de l'obtenció de proves en matèria civil o mercantil, així com, si s'escau, altres convenis o normes aplicables.

d) La defensa i representació gratuïtes per un advocat i procurador en el procediment judicial quan, no sent legalment preceptiva la intervenció d'aquests professionals, el jutjat o tribunal la requereixin expressament mitjançant una interlocutòria motivada atesa la complexitat de l'assumpte o per garantir la igualtat de les parts en el procés.

2. Els documents remesos per les autoritats expedidores competents en aplicació d'aquest capítol estan exempts de legalització i de qualsevol altra formalitat equivalent.

Article 51. Sol·licitud del dret

[...]

3. El Ministeri de Justícia, a través de l'òrgan competent en virtut del que disposa l'article 10 de la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, ha de notificar a la Comissió Europea els noms i adreces de les autoritats receptores o expedidores competents a Espanya, els àmbits geogràfics sobre els quals tenen competència, els mitjans per rebre les sol·licituds i, si s'escau, la llengua o les llengües oficials de les institucions de la Comunitat, a més de l'espanyol i, si s'escau, de les llengües oficials de la comunitat autònoma on tinguin la seva seu les autoritats expedidores i receptores, en les quals s'accepta que es formalitzin les sol·licituds de justícia gratuïta així com la documentació acreditativa corresponent.

Quan una sol·licitud o la documentació corresponent es rebin en una llengua no acceptada a Espanya, s'han de retornar immediatament a qui les hagi presentat perquè procedeixi a traduir-les i presentar-les en el termini de 15 dies comptats des de la recepció del requeriment.

Secció III. *Reconeixement del dret en altres estats membres*

Article 52. *Drets a Espanya*

Les persones físiques que tinguin la seva residència habitual o el seu domicili a Espanya que pretenguin beneficiar-se d'assistència jurídica gratuïta en un altre estat membre de la Unió Europea per a un litigi transfronterer dels que preveu aquest capítol poden accedir a Espanya als drets següents:

a) Assistència dels serveis d'orientació jurídica del col·legi d'advocats corresponent a la residència o domicili del sol·licitant fins que es presenti la sol·licitud de justícia gratuïta a l'estat membre on estigui el tribunal. Aquesta assistència inclou l'assessorament al sol·licitant perquè la sol·licitud vagi acompanyada de tota la documentació acreditativa que sigui necessària perquè s'hi pugui emetre resolució.

b) Traducció de la sol·licitud i de la documentació acreditativa necessària que s'hagi de presentar a les autoritats d'aquest estat membre.

Article 54. *Denegació del dret*

Quan l'autoritat competent d'un altre estat membre **denegui la sol·licitud** de justícia gratuïta realitzada des d'Espanya amb exercici dels drets de l'article 52, si concorren les circumstàncies que preveu l'article 19, s'ha d'exigir **el reintegrament de les despeses corresponents a les traduccions**.

4.8. Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social

Article 22. *Dret a l'assistència jurídica gratuïta*

1. Els estrangers que es trobin a Espanya tenen dret a l'assistència jurídica gratuïta en els processos en què siguin part, sigui quina sigui la jurisdicció en la qual se segueixin, en les mateixes condicions que els ciutadans espanyols.

2. Els estrangers que es trobin a Espanya tenen dret a assistència lletrada en els procediments administratius que puguin portar a la seva denegació d'entrada, devolució o expulsió del territori espanyol i en tots els procediments en matèria de protecció internacional, **així com l'assistència d'intèrpret** si no comprenen o parlen la llengua oficial que s'utilitzi. Aquestes assistències són gratuïtes si no disposen de recursos econòmics suficients segons els criteris establerts a la normativa reguladora del dret d'assistència jurídica gratuïta.

[...]

Article 26. *Prohibició d'entrada a Espanya*

1. No poden entrar a Espanya, ni obtenir un visat amb aquesta finalitat, els estrangers que hagin estat expulsats, mentre duri la prohibició d'entrada, així com els que la tinguin prohibida per una altra causa establerta legalment o en virtut de convenis internacionals en què Espanya sigui part.

2. Als estrangers que no compleixin els requisits establerts per a l'entrada, els ha de ser denegada mitjançant una resolució motivada, amb informació sobre els recursos que puguin interposar contra aquesta, el termini per fer-ho i l'autoritat davant la qual ho han de formalitzar, i **del seu dret** a l'assistència lletrada, que pot ser d'ofici, i **d'intèrpret**, que comença en el moment mateix d'efectuar-se el control al post fronterer.

Article 62 bis. *Drets dels estrangers internats*

1. Els centres d'internament d'estrangers són establiments públics de caràcter no penitenciari; l'ingrés i estada en aquests únicament té finalitat preventiva i cautelar, salvaguardant els drets i llibertats reconeguts en l'ordenament jurídic, sense més limitacions que les establertes a la seva llibertat ambulatoria, d'acord amb el contingut i la finalitat de la mesura judicial d'ingrés acordada. En particular, l'estranger sotmès a internament té els drets següents:

[...]

h) A ser **assistit d'un intèrpret** si no comprèn o no parla castellà, i de forma gratuïta si no té mitjans econòmics.

Article 63. *Procediment preferent*

1. Incoat l'expedient en què es pugui proposar l'expulsió perquè es tracta d'un dels supòsits que preveu l'article 53.1.d, 53.1.f, 54.1.a, 54.1.b i 57.2, la tramitació d'aquest té caràcter preferent.

[...]

3. S'ha de garantir **el dret de l'estranger a assistència lletrada**, que se li ha de proporcionar d'ofici, si s'escau, i **a ser assistit per un intèrpret**, si no comprèn o no parla castellà, i de forma gratuïta en cas que no disposi de mitjans econòmics.

4.9. Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal

CAPÍTOL VI. Del fals testimoni

Article 458

El testimoni que falti a la veritat en el seu testimoniatge en una causa judicial ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i multa de tres a sis mesos.

Si el fals testimoni es dona en contra del reu en una causa criminal per delictes, les penes han de ser de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos. Si com a conseqüència del testimoniatge es dicta una sentència condemnatòria, cal imposar les penes superiors en grau.

S'han d'imposar les mateixes penes si el fals testimoni té lloc davant de tribunals internacionals que, en virtut de tractats degudament ratificats conforme a la Constitució espanyola, exerceixin competències derivades d'aquesta, o si es realitza a Espanya en declarar en virtut d'una comissió rogatòria remesa per un tribunal estranger.

Article 459

Les penes dels articles precedents s'han d'imposar en la meitat superior als perits o intèrprets que faltin a la veritat maliciosament en el seu dictamen o en la seva traducció, els quals, a més, han de ser castigats amb la pena d'inhabilitació especial per a professió o ofici, ocupació o càrrec públic, per un termini de sis a dotze anys.

Article 460

Quan el testimoni, el perit o l'intèrpret, sense faltar substancialment a la veritat, l'alteri amb reticències, inexactituds o silenciament fets o dades rellevants que conegui, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i, si s'escau, de suspensió d'ocupació o càrrec públic, professió o ofici, de sis mesos a tres anys.

Article 461

El **qui presenti deliberadament** testimonis falsos o perits o intèrprets falsosos ha de ser castigat amb les mateixes penes que estableixen per a ells els articles anteriors.

Si el responsable d'aquest delictes és un advocat, un procurador, un graduat social o un representant del Ministeri Fiscal, en una actuació professional o en exercici de la seva funció, s'ha d'imposar en cada cas la pena en la meitat superior i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, per un termini de dos a quatre anys.

Article 462

Queda exempt de pena el qui, havent prestat un fals testimoni en una causa criminal, es retracti dins el termini i en la forma escaient, i manifesti la veritat perquè tingui efecte abans que es dicti sentència en el procés de què es tracta. Si com a conseqüència del fals testimoni s'ha produït la privació de llibertat, s'han d'imposar les penes corresponents inferiors en grau.

CAPÍTOL VII. De l'obstrucció a la justícia i la deslleialtat professional

Article 463

1. El qui, citat en la forma escaient, deixi de comparèixer voluntàriament, sense una causa justa, davant d'un jutjat o tribunal en un procés criminal amb reu en presó provisional, i provoqui la suspensió del judici oral, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 24 mesos. Incorre en la pena de multa de sis a 10 mesos el qui, havent estat advertit, ho faci per segona vegada en una causa criminal sense reu en presó, n'hagi provocat o no la suspensió.⁴⁹⁴

[...]

Article 464

1. El qui amb violència o intimidació intenti influir directament o indirectament en qui sigui denunciant, part o imputat, advocat, procurador, perit, **intèrpret** o testimoni en un procediment perquè modifiqui la seva actuació processal, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos.

Si l'autor del fet assoleix el seu objectiu, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior. S'han d'imposar les mateixes penes a qui realitzi qualsevol acte atemptatori contra la vida, la integritat, la llibertat, la llibertat sexual o els béns, com a represàlia contra que esmenta l'apartat anterior, per la seva actuació en un procediment judicial, sens perjudici de la pena corresponent a la infracció que aquests fets constitueixin.

5. Registre de traductors i intèrprets judicials

5.1. Directiva 2010/64/UE

L'article 5 de la [Directiva 2010/64/UE](#) del Parlament i del Consell, de 20 d'octubre de 2010, relativa al dret a interpretació i a traducció en els procediments penals estableix que els estats membres s'han d'esforçar a establir un o diversos registres de traductors i intèrprets degudament qualificats.

Artículo 5. Calidad de la traducción y la interpretación

1. Los Estados miembros tomarán medidas para garantizar que la interpretación y la traducción facilitadas se ajusten a la calidad exigida con arreglo al artículo 2, apartado 8, y el artículo 3, apartado 9.

2. **Con objeto de fomentar la idoneidad de la interpretación y traducción, así como un acceso eficaz a las mismas, los Estados miembros se esforzarán por establecer uno o varios registros de traductores e intérpretes independientes debidamente cualificados. Una vez establecidos dichos registros se pondrán, cuando proceda, a disposición de los abogados y las autoridades pertinentes.**

3. Los Estados miembros garantizarán que los intérpretes y traductores respeten el carácter confidencial inherente a los servicios de interpretación y traducción facilitados de conformidad con la presente Directiva.

5.2. Decret llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya

La Generalitat de Catalunya, d'acord amb les competències assumides en matèria de provisió de mitjans econòmics i materials per al funcionament de l'Administració de justícia i

de les fiscalies de Catalunya, va transposar la Directiva 2010/64/UE, pel que fa al seu article 5è sobre registres, mitjançant el Decret llei 8/2014.

A continuació es reproduïx el preàmbul de la norma.

L'Estatut d'autonomia de Catalunya, dins el títol III (Del poder judicial a Catalunya), estableix, al capítol III, les competències de la Generalitat sobre l'Administració de justícia.

Entre aquestes competències hi ha la corresponent als mitjans materials de l'Administració de justícia a Catalunya (article 104) i la relativa a l'ordenació dels serveis de justícia gratuïta i d'orientació jurídica gratuïta (article 106).

Sota la vigència de l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 1979, i mitjançant els reials decrets 966/1990, de 20 de juliol, i 409/1996, d'1 de març, es van traspassar de l'Administració de l'Estat a la Generalitat de Catalunya les funcions en matèria de provisió de mitjans materials i econòmics per al funcionament de l'Administració de justícia i de les fiscalies. Aquestes funcions i serveis es van atribuir al moment oportú al Departament de Justícia mitjançant el Decret 129/1996, de 16 d'abril. Més recentment, aquesta atribució de competències resulta de l'article 3.12.1 del Decret 200/2010, de 27 de desembre, de creació, denominació i determinació de l'àmbit de competència dels departaments de la Generalitat de Catalunya, segons el qual corresponen al Departament de Justícia les funcions relacionades amb l'Administració de justícia a Catalunya i la seva modernització.

La Directiva 2010/64/UE del Parlament Europeu i del Consell de 20 d'octubre de 2010, relativa al dret a interpretació i a traducció en els procediments penals, estableix que els estats membres han de vetllar perquè tot sospitós o acusat que no parli o no entengui la llengua del procés penal es beneficiï sense demora de la interpretació en el transcurs del procés penal davant les autoritats de la investigació i judicials, inclòs l'interrogatori policial, en totes les vistes judicials i les audiències intermèdies que siguin necessàries, com també li han de garantir un servei d'interpretació per a la comunicació amb els seus advocats al llarg de tot el procés. Amb aquests efectes, estableix que els estats membres han de prendre mesures per garantir que la interpretació i la traducció facilitades s'ajustin a la qualitat exigida, és a dir, aquella que sigui suficient per tal salvaguardar l'equitat del procés, i garantir en particular que l'imputat o acusat tinguin coneixement dels càrrecs que se li imputen i estigui en condicions d'exercir el dret de defensa. I, amb l'objecte de fomentar la idoneïtat de la interpretació i traducció, així com un accés eficaç a aquestes, insta els estats membres a establir un o més registres de traductors i intèrprets independents degudament qualificats.

No existeix en el nostre ordenament jurídic cap mena de regulació positiva de la figura del traductor i intèrpret judicial. Només s'hi refereixen en alguns preceptes la Llei d'enjudiciament criminal (articles 440 i 441 i 762.8) i la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial (article 231.5), si bé amb unes garanties que no són les exigides per la Directiva esmentada.

L'article 9 de la Directiva 2010/64/UE estableix que els estats membres tenen un termini fins al 27 d'octubre de 2013 per incorporar als seus respectius ordenaments jurídics les disposicions legals, reglamentàries i administratives necessàries per donar-hi compliment.

Atès que ha transcorregut més d'un any des de la finalització d'aquest termini i la transposició de la Directiva comunitària a Catalunya encara no s'ha produït i que, per tant, escau introduir amb urgència una regulació adaptada a les seves exigències, tot creant, en l'àmbit territorial de Catalunya, un registre de traductors i intèrprets judicials;

Atès que la Comissió Europea ha contactat amb Espanya per verificar en quina situació es troben els textos en preparació i ha requerit motivadament l'Estat espanyol per no haver pres mesures per adaptar la Directiva 2010/64/UE i que, per tant, hi cap l'eventualitat que s'obri un expedient d'incompliment per aquest motiu, la qual cosa, d'acord amb la doctrina establerta pel Tribunal Constitucional, justifica la necessitat extraordinària que, al seu torn, justifica el recurs al Decret llei;

Atès que l'article 5.2 de la Directiva 2010/64/UE estableix la necessitat que els estats membres potenciïn la creació de registres de traductors i intèrprets independents degudament qualificats, com a forma de garantir la qualitat de la intermediació lingüística en els processos penals;

Vist que correspon a les comunitats autònomes amb competències assumides en matèria de justícia crear i regular, en el seu àmbit territorial, el Registre de traductors i intèrprets i establir els requisits que estimin convenients;

Per tot això, en ús de l'autorització concedida per l'article 64 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, a proposta del conseller de Justícia i d'acord amb el Govern,

Al capítol I es defineixen l'objecte i les finalitats del Decret.

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

- 2.1. Aquest Decret Llei té per objecte crear i regular el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya, com també establir els criteris generals i els requisits mínims d'accés al Registre.
- 2.2. El Registre de traductors i intèrprets judicials està a disposició dels òrgans judicials amb seu a Catalunya.
- 2.3. També serà accessible a les autoritats de la investigació, en el decurs de la investigació policial o del Ministeri Fiscal, com també als advocats o advocades que intervinguin en qualsevol tràmit del procés.
- 2.4. Les disposicions d'aquest Decret Llei són aplicables als procediments davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya.

Article 2. Finalitats

Són finalitats d'aquest Decret Llei:

- a) Desenvolupar un sistema d'informació que possibiliti l'accés a la base de dades on romandran les dades actualitzades dels traductors i intèrprets que s'hagin inscrit en el Registre.
- b) Fomentar la idoneïtat de la interpretació i traducció dins l'àmbit d'aplicació d'aquest Decret Llei, mitjançant la incorporació al Registre d'aquelles persones que puguin acreditar un coneixement adequat de l'idioma per a la interpretació i traducció judicial, que permeti garantir l'equitat del procés.

El capítol II regula la creació del Registre de traductors i intèrprets judicials, així com les dades, que figuren a l'annex 1, i el seu tractament; també indica qui s'hi pot inscriure. L'annex 2 fa referència al tipus de titulació.

Article 3. Creació del Registre

3.1. Es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials que s'adscriu al departament competent en matèria de justícia, mitjançant la unitat directiva de Relacions amb l'Administració de justícia, que en serà responsable.

La seva implementació i gestió correspon al mateix departament en la forma que aquest determini, per compte propi o d'altri.

3.2. El Registre de traductors i intèrprets judicials es dotarà d'un sistema d'informació, la finalitat del qual serà permetre la gestió pròpia del Registre, permetent la inscripció dels traductors i intèrprets que desitgin desenvolupar la seva tasca en l'àmbit de l'Administració de justícia, així com l'establiment dels canals telemàtics necessaris que permetin la interoperabilitat amb els òrgans judicials de Catalunya i la resta d'operadors jurídics que intervinguin en qualsevol tràmit del procés.

3.3. Les inscripcions al Registre tenen naturalesa merament declarativa.

Article 4. Funcions del responsable del fitxer automatitzat del Registre de traductors i intèrprets judicials

Corresponen al responsable del fitxer automatitzat les funcions següents:

- a) Integrar al Registre les dades que figuren a l'annex 1, referides als traductors i intèrprets inclosos en l'àmbit d'aplicació d'aquest Decret Llei. Al Registre de traductors i intèrprets judicials no hi pot figurar cap dada relativa a la ideologia, la creença, la religió, l'origen racial, la salut ni l'orientació sexual dels traductors i intèrprets.

- b) Facilitar l'accés de les autoritats judicials, policials i dels advocats i advocades a les dades del Registre.
- c) Realitzar l'explotació estadística de les dades.

Article 5. Comunicació de dades

La comunicació de les dades al Registre l'ha de fer el traductor i intèrpret com a persona interessada, mitjançant l'enviament telemàtic, amb la periodicitat que s'estableixi, de fitxers electrònics, en aquells casos en què les aplicacions informàtiques no permetin la sincronització directa.

Article 6. Accés a les dades

Els traductors i intèrprets tenen accés a les dades de la seva titularitat que hagin estat comunicades al Registre de traductors i intèrprets judicials, amb efectes merament informatius. Els drets de rectificació, cancel·lació i oposició sobre aquestes dades s'han d'exercir davant de l'òrgan administratiu responsable del Registre.

Article 7. Tractament de dades

En el tractament de les dades personals que conté el Registre es garanteix el compliment estricte de les condicions que estableix la legislació sobre protecció de dades de caràcter personal i la normativa que la desplega, així com la legislació d'estadística de Catalunya i la normativa que la desplega.

Article 8. Inscripció al Registre

4.5. Al Registre de traductors i intèrprets judicials s'hi poden inscriure:

- A) Els traductors i intèrprets titulats que estiguin en possessió d'alguna de les següents titulacions o habilitacions:
 - a) Títol de traductor-intèrpret jurat.
 - b) Títol de llicenciat o, si escau, de grau en traducció i interpretació.
 - c) Certificat, títol o diploma que acrediti el coneixement de la llengua equivalent al nivell C1 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

Si es tracta d'un títol obtingut a l'estranger, cal acreditar que s'està en possessió de la corresponent convalidació o de la credencial que acrediti, si escau, l'homologació.

- B) Els traductors i intèrprets que, sense estar en possessió de cap les titulacions previstes a l'apartat anterior, acreditin el coneixement de l'idioma mitjançant la presentació d'alguna de la següent documentació:
 - a) Certificat, títol o diploma que acrediti el nivell de coneixement de la llengua inferior a C1 del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.
 - b) Titulació oficial referida a estudis cursats en l'idioma objecte de registre.
 - c) Acreditació de la nacionalitat corresponent a l'idioma objecte de registre.
 - d) Certificat expedit per un organisme oficial on consti el coneixement de l'idioma objecte de registre.
 - e) Acreditació de l'experiència professional en la tasca d'interpretació o traducció.

4.6. Les titulacions s'han d'acreditar en la forma establerta a l'annex 2.

4.7. En tots els casos s'ha de presentar una declaració jurada on consti la veracitat de les dades comunicades sota l'avertiment que, en cas que es comprovi alguna falsedat, el traductor o l'intèrpret serà exclòs del Registre.

La falta o falsedat inicial o sobrevinguda d'alguns dels requisits exigits per formar part dels registres regulats és causa d'exclusió.

En el cas que es consideri necessari, es poden efectuar proves per comprovar el coneixement d'aquests idiomes.

4.8. El Registre de traductors i intèrprets judicials ha de tenir en compte i incloure els llenguatges per a persones amb disfuncions auditives, de la parla i visuals.

4.9. En el Registre es poden recollir altres coneixements, referits a l'ordenament jurídic, tècniques d'interpretació, terminologia, normes deontològiques o similars. Aquests coneixements han de ser proporcionats i adequats a les tasques a desenvolupar i als diferents idiomes, i es poden establir com a requisit o informació addicional, en funció de l'idioma de què es tracti.

Article 9. Coneixement dels idiomes oficials de Catalunya

Els traductors i intèrprets que vulguin inscriure's al Registre de traductors i intèrprets judicials han d'acreditar el coneixement de les llengües oficials de Catalunya. L'acreditació del coneixement pot fer-se mitjançant qualsevol de les següents opcions:

- a) Titulacions oficials emeses per les autoritats competents on consti el nivell de coneixement de l'idioma. Les titulacions s'han d'acreditar en la forma establerta a l'annex 2.
- b) Gaudir de la condició política de català.
- c) Acreditació de la nacionalitat espanyola o d'un altre estat on es parli alguna de les llengües oficials de Catalunya.
- d) Certificat expedit per un organisme oficial on consti el coneixement de l'idioma.
- e) Titulació oficial referida a estudis cursats en l'idioma oficial.
- f) Acreditació de l'experiència professional en la tasca d'interpretació o traducció en l'idioma oficial.

En el cas que es consideri necessari es poden efectuar proves per comprovar el coneixement d'aquests idiomes.

Disposició addicional

El departament competent en matèria de justícia ha de promoure, en col·laboració amb el Consell General del Poder Judicial i el Ministeri de Justícia, en els casos en què correspongui, la formació sobre les particularitats de la comunicació amb l'ajuda d'intèrpret per garantir una comunicació efectiva i eficaç, especialment amb relació als processos penals. La formació ha d'anar adreçada a jutges, fiscals, secretaris judicials i la resta del personal de l'Administració de justícia.

Disposicions finals

Primera. Desplegament

S'autoritza la persona titular del departament competent en matèria de justícia perquè dicti els actes i les disposicions reglamentàries que es considerin necessàries per al desplegament d'aquest Decret llei.

Segona. Entrada en vigor

Aquest Decret llei entra en vigor l'endemà de la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui aplicable aquest Decret llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertoqui el facin complir.

Annex 1. Conjunt mínim de dades

Dades identificatives
NIF/NIE/Passaport.
Cognoms i nom.
Data de naixement.
Sexe.
Lloc de naixement:
Localitat.
Província.
País.
Nacionalitat.
Codi postal del lloc de residència.

Fax.
Adreça electrònica.
Dades professionals i d'exercici:
Titulació, any i lloc de formació.
Modalitat (intèrpret o traductor).
Coneixement dels idiomes oficials.
Idiomes a traduir/interpretar.
Àmbit territorial d'actuació:
Disponibilitat.
Altres coneixements.

Annex 2. Acreditació de les titulacions

L'acreditació de la titulació per a la inscripció al Registre, s'ha de fer aportant alguna de la documentació següent:

Traductor-intèrpret jurat

Títol lliurat pel Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació.
Títol emès per la Comunitat Autònoma de Galícia (Decret 267/2002, de 13 de juny, pel qual es regula l'habilitació professional per a la traducció i la interpretació jurada d'altres llengües al gallec, i viceversa).
Títol emès per la Comunitat Autònoma del País Basc (Decret 88/2009, de 21 d'abril, sobre habilitació de traductors e intèrprets jurats).
Estar inclòs a la llista dels traductors-intèrprets jurats que confecciona el Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació.
Estar inclòs al Registre de professionals de la traducció i la interpretació jurades que disposa la Direcció General de Política Lingüística.
Estar inclòs en altres registres equivalents, o llistes, d'una altra comunitat autònoma o estat membre de la Unió Europea.

Títol universitari en traducció i interpretació

Títol oficial (grau, màster, doctorat) lliurat per la universitat corresponent, així com el certificat corresponent on consti les llengües de traducció directa.

Títol oficial d'idiomes

Títol, certificat o diploma de qualsevol de les escoles oficials d'idiomes, amb la indicació de nivell de coneixement equivalent del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

Títols estrangers d'educació superior

Resolució d'homologació formalitzada mitjançant credencial expedida per la Subdirecció General de Títols i Reconeixement de Qualificacions del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Títols i graus acadèmics de postgrau universitari

Resolució d'homologació dictada pel rector de la universitat corresponent.

Títols i estudis estrangers en ensenyaments no universitaris

Resolució d'homologació i convalidació dictada pel Departament d'Ensenyament.

Titulació del llenguatge de signes

Títol de grau superior en interpretació de llenguatge de signes o equivalent.

Titulació dels idiomes oficials

Català. Títols, diplomes i certificats equivalents als certificats de coneixements de català de la Direcció General de Política Lingüística, d'acord amb l'Ordre VCP/491/2009, de 12 de novembre (DOGC núm. 5511, de 23.11.2009), modificada per l'Ordre VCP/233/2010, de 12 d'abril (DOGC núm. 5610, de 19.4.2010), amb la indicació de nivell de coneixement equivalent del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

Castellà. Títols, diplomes i certificats on consti el coneixement de castellà, amb la indicació de nivell de coneixement equivalent del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.

Aquest Decret Llei va ser validat pel Parlament de Catalunya mitjançant la Resolució 907/X (DOGC núm. 6799, de 29.01.2015) i se'n acordà la tramitació com a projecte de Llei, si bé la posterior dissolució del Parlament va fer que decaigués la tramitació d'aquesta iniciativa.

En data 10 de febrer, el Govern de l'Estat va proposar (d'acord amb les observacions de la Comissió de Seguiment d'Actes i Disposicions de les Comunitats Autònomes en la reunió de data 29 de gener de 2015) obrir la negociació bilateral pel procediment previst a l'article 33.2 de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional, en relació amb el Decret Llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya, perquè l'Estat considerava que la configuració del dret a una traducció i interpretació en la normativa europea està vinculada a l'exercici de drets processals, la salvaguarda dels quals pertoca al legislador estatal d'acord amb les competències que té reservades per l'article 149.1.1 i 6 de la Constitució espanyola. A més, considerava que no es dona el requisit de la necessitat extraordinària i urgent exigida per l'article 64 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya per utilitzar la figura del decret llei, i que la competència subrogatòria de la Generalitat per a "l'administració de l'Administració de Justícia" no habilita per fer regulacions amb rang de llei.

Es va portar a terme aquest procediment de negociació bilateral, que va finalitzar amb l'acord que es va publicar al BOE i al DOGC el 23 de setembre de 2015 mitjançant la Resolució PRE/2083/2015, de 15 de setembre,

ACORD de la Subcomissió de Seguiment Normatiu, Prevenció i Solució de Conflictes de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat en relació amb el Decret Llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya.

La Subcomissió de Seguiment Normatiu, Prevenció i Solució de Conflictes de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, de conformitat amb les negociacions prèvies celebrades pel grup de treball constituït en compliment del que preveu l'Acord de la Subcomissió de Seguiment Normatiu, Prevenció i Solució de Conflictes de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, de data 24 de febrer de 2015, per resoldre les discrepàncies competencials suscitades en relació amb el Decret Llei 8/2014, de 23 de desembre, pel qual es crea el Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya, ha adoptat l'Acord següent:

1r. La Generalitat de Catalunya adequarà, en la mesura que sigui necessari, la regulació del Registre de traductors i intèrprets judicials per a la seva actuació davant els òrgans judicials amb seu a Catalunya, creat i regulat pel Decret Llei 8/2014, de 23 de desembre, a la normativa que, en l'àmbit de les seves competències, estableixi l'Estat en la futura regulació del registre oficial de traductors i intèrprets judicials, i sense perjudici de la gestió autonòmica.

Especialment, ambdues parts coincideixen a considerar que, en virtut de la competència estatal en material d'Administració de Justícia i de legislació processal, ex art. 149.1.5 i 6 CE, correspon a l'Estat garantir que els professionals que col·laborin amb l'Administració de Justícia compleixin en tot el territori de l'Estat uns mínims requisits de titulació, formació i experiència mitjançant la regulació de les condicions d'accés i baixa en el Registre. Així mateix, correspondria a l'Estat fixar, donat el cas, un règim d'infraccions i sancions per a tots aquells traductors i intèrprets que incompleixin el règim establert en la llei estatal.

2n. Pel que fa a l'acord assolit, ambdues parts coincideixen a considerar resoltes les discrepàncies manifestades en relació amb la norma controvertida i conclosa la controvèrsia plantejada.

3r. Comunicar aquest Acord al Tribunal Constitucional als efectes que preveu l'article 33.2 de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, així com inserir el present Acord al *Butlletí Oficial de l'Estat* i al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

5.3. Llei orgànica 5/2015, de 27 d'abril, de transposició de la Directiva 2010/64/UE

Disposició final primera. *Registre oficial de traductors i intèrprets judicials*

El Govern ha de presentar, en el termini màxim d'un any des de la publicació d'aquesta Llei, un projecte de llei de creació d'un Registre oficial de traductors i intèrprets judicials per a la inscripció de tots els professionals que disposin de la deguda habilitació i qualificació, amb la finalitat d'elaborar les llistes de traductors i intèrprets a què es refereix l'article 124 de la Llei d'enjudiciament criminal. La inscripció en aquest Registre oficial és un requisit necessari per a l'actuació d'aquests professionals per designació del jutge o del secretari judicial davant l'Administració de justícia i en les diligències policials en les quals sigui necessària la seva presència, sense perjudici de les excepcions que s'estableixin.

6. Jurisprudència

A continuació es donen algunes referències jurisprudencials relacionades amb el dret a la traducció i interpretació en l'àmbit judicial.

6.1. Tribunal Europeu dels Drets Humans (TEDH)

El Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) ha dictat diverses sentències en què interpreta l'abast i aplicació dels articles 5.2 i 6.3, lletres a i e, del [Conveni sobre protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, de 4 de novembre de 1950, del Consell d'Europa - CEDH \(Roma\)](#), referit al dret a la interpretació i traducció.

Els pronunciaments s'han referit a diversos aspectes (no queda ben delimitat si són objecte de protecció d'acord amb el Conveni), com ara:

- la traducció de documents (proves, sentències...)
- el mateix terme "intèrpret"
- gratuïtat de la interpretació
- si totes les parts en el procediment han de ser interpretades/traduïdes i si un resum o extracte és suficient
- si s'ha de proveir un intèrpret per a la comunicació amb l'advocat
- requeriments de qualitat i competència

A continuació es mostren alguns extractes de diverses sentències agrupades per la temàtica que tracten, i més endavant extractes d'algunes de les principals sentències esmentades.

6.1.1. Moment a partir del qual s'ha de proveir l'assistència lingüística

- Des del mateix moment de l'arrest:
 - o Assumpte [Ladent v. Poland, no.11036/03, 2008](#), en què el sospitós va ser alliberat (Sentència de 18 de març de 2008)
 - o Assumpte [Galliani v. Romania, núm. 69273/01, 2008](#), en què el sol·licitant havia estat arrestat amb vista a una deportació (Sentència de 10 de setembre de 2008)
 - o Assumpte [Diallo vs Suècia, no 13205/07, 2010](#), en què una ciutadana francesa va ser arrestada pels agents de duanes de Suècia perquè la van trobar en possessió d'heroïna: el Tribunal va confirmar el dret a un intèrpret des del primer moment d'inici de la investigació del procediment, de manera que es mostrava

un paral·lelisme amb el dret a un advocat en l'interrogatori policial (decisió de 5 de gener de 2010)

- Assumpte [Amer v. Turquia, 2009, no. 25720/02, 2009](#) (Sentència de 13 de gener de 2009)

La persona que presentava el recurs era un parlant d'àrab, que no tingué intèrpret durant l'actuació policial. Es va poder entendre oralment amb la policia en turc (de manera suficient per poder expressar-se), però no fou capaç d'entendre els textos escrits (declaració...).

El Tribunal va considerar que hauria d'haver tingut un intèrpret com a mínim perquè li traduís el text de la seva declaració, i les autoritats s'haurien d'haver assegurat que entenia els textos escrits.

- No es limita a l'audiència i a les actuacions davant el tribunal:
 - Assumpte [Luedicke, Belkacem and Koç v. Germany, no. 6210/73, 1978 \(Series A no. 29\)](#), en què el Tribunal va rebutjar l'argument d'Alemanya i va indicar que l'article 6.3 no s'estenia als procediments i a les actuacions prejudicials (Sentència de 28 de novembre de 1978)

6.1.2. Idioma que s'ha d'interpretar

- Assumpte [K v. França no 10210/82](#) (decisió de la Comissió de 7 de desembre de 1983)

Un acusat que entén la llengua que utilitza el Tribunal no pot insistir a demanar serveis d'interpretació que li permetin portar la seva defensa en una altra llengua (el sol·licitant volia portar la seva defensa en bretó però es va comprovar que no tenia cap dificultat a parlar o entendre el francès).

Segons la Comissió, el dret a ser assistit per intèrpret de l'article 6.3.e clarament s'aplica només quan l'acusat no pot entendre o parlar la llengua del tribunal.

- Assumpte [Bideault v. França, no. 11261/84](#) (decisió de la Comissió d'1 d'octubre de 1986)

El sol·licitant va demanar que per a la seva defensa declararessin diversos testimonis, alguns dels quals van demanar de fer-ho en bretó i utilitzar un intèrpret, la qual cosa no es va admetre, i en algun cas es va rebutjar aquesta declaració sense comprovar si el testimoni coneixia el francès.

La Comissió fa notar que l'article 6.3.d del Conveni no garanteix el dret dels testimonis de parlar en la llengua que escullin.

- Assumpte [Sandel v. Antiga República Iugoslava de Macedònia, no. 21790/03](#) (Sentència de 27 d'agost de 2010)

En aquest cas el Tribunal va considerar que les autoritats havien malgastat el temps (dos anys i mig) intentant trobar un intèrpret d'hebreu, quan estava clar que un intèrpret en anglès, serbi o búlgar hagués estat suficient en aquell estat del procediment. Sembla que el cas es va demorar sobretot perquè no es trobava un intèrpret autoritzat i estava prohibit reclutar un intèrpret autoritzat d'un país estranger.

6.1.3. No aplicació a testimonis

- Assumpte [Bideault v. França, no. 11261/84](#) (decisió de la Comissió d'1 d'octubre de 1986)

El sol·licitant va demanar que per a la seva defensa declararessin diversos testimonis, alguns dels quals van demanar declarar en bretó, i utilitzar un intèrpret, la qual cosa no es va admetre, i en algun cas es va rebutjar aquesta declaració sense comprovar si el testimoni coneixia el francès.

La Comissió fa notar que l'article 6.3.d del Conveni no garanteix el dret dels testimonis de parlar en la llengua que escullin.

6.1.4. Determinació de si un acusat o investigat pot entendre la llengua del tribunal

- Assumpte [Brozicek v. Itàlia, no. 10964/84](#) (Sentència de 19 de desembre de 1989)

La càrrega de la prova recau en les autoritats judicials, les quals han de provar que l'acusat coneix suficientment la llengua del tribunal; no és l'acusat qui ho ha de provar.

- Assumpte [Cuscani v. Regne Unit, no. 32771/96](#) (Sentència de 24 de setembre de 2002)

En el mateix sentit que l'anterior assumpte, la verificació de la necessitat d'un intèrpret per a l'acusat correspon al jutge, i especialment en aquest cas (on s'afrontaven càrrecs amb greus penes de presó) si ha estat alertat per la defensa de les dificultats de comprensió de l'acusat.

6.1.5. Extensió a la comunicació entre acusat i advocat

- Assumpte [Güngor v. Alemanya, no. 31540/96](#) (decisió de 17 de maig de 2001)

Tot i no indicar expressament que el dret a intèrpret s'estén a la comunicació amb l'advocat, es desprèn de manera implícita, atès que es considera que en les circumstàncies concretes del cas el coneixement de l'alemany per part de l'acusat va ser suficient per entendre's amb l'advocat.

- També indirectament en [l'assumpte Lagerblom v. Suècia, no 2689/95, 2003](#) (Sentència de 14 de gener de 2003)

El recurrent, finès, va disposar d'un advocat que li fou designat i no coneixia el finès, i posteriorment el va voler canviar per un de la seva lliure elecció.

El Tribunal accepta que el coneixement de suec pel recurrent pot ser limitat, malgrat la seva llarga estada a Suècia. El mateix recurrent descrivia el seu coneixement de l'idioma com a "suec de carrer", i per tant en tenia un cert domini. El Tribunal no troba que això li provoqués mancances per no poder-se comunicar amb l'advocat que li fou designat. A més, posteriorment, en les actuacions davant els tribunals (de districte i d'apel·lació) va disposar d'un intèrpret i va poder presentar al·legacions orals i escrites en finès als dos tribunals.

6.1.6. Inclusió i abast de la traducció de documents

- Assumpte [Kamasisky v. Àustria, no. 9783/82](#) (Sentència de 19 de desembre de 1989)

El Tribunal estableix que l'article 6 del Conveni inclou també la traducció del material escrit, no tan sols de les declaracions orals, si bé n'estableix límits. No es requereix la traducció de tots els documents, sinó només d'aquells necessaris perquè l'acusat tingui coneixement del cas i es pugui defensar, i en particular de les acusacions o càrrecs que es formulin. També s'indica que no és necessària una traducció escrita de totes les acusacions si se n'ha donat suficient informació oralment i es disposa de l'assistència d'advocat.

- Assumpte [Hermi v. Itàlia, no 18114/02](#) (Sentència de 18 d'octubre de 2006)

El Tribunal considera que un acusat que no estigui familiaritzat amb la llengua del tribunal pot estar en una situació pràctica de desavantatge si no se li han traduït les acusacions o càrrecs a una llengua que compregui, si bé no cal una traducció escrita de tot el contingut i es pot facilitar suficientment informació de manera oral per mitjà d'un intèrpret.

- Assumpte [Baka v. Romania, no. 30400/02](#) (Sentència de 16 de juliol de 2009)

En aquest cas no hi va haver cap traducció de sentència, ni escrita ni oral, però el Tribunal va observar que l'interessat no ho havia sol·licitat i va entendre la Sentència després de discutir-la amb el seu advocat.

- Assumpte [Husain v. Itàlia, no. 18913/03](#) (Sentència de 24 de febrer de 2005)

El Tribunal va confirmar que una traducció oral normalment és suficient, depenent del decurs de les circumstàncies. Fa constar que el text del Conveni fa referència a l'assistència d'un *intèrpret* i no d'un *traductor*, la qual cosa suggereix que l'assistència lingüística oral pot satisfer els requeriments de la Convenció.

6.1.7. Efectivitat material de la prestació de l'assistència lingüística

- Assumpte [Kamasinsky v. Àustria, no. 9783/82](#) (Sentència de 19 de desembre de 1989)

El dret garantit per l'article 6.3.e ha de ser concret i efectiu. L'obligació de les autoritats competents no es limita, per tant, a la designació d'un intèrpret: els correspon, a més, quan en un determinat cas se'ls avisi, l'exercici posterior d'alguna vigilància sobre l'exercici de la funció de què es tracta.

- Assumpte [Husain v. Itàlia, no. 18913/03](#) (Sentència de 24 de febrer de 2005)

El Tribunal estableix que l'assistència per mitjà d'intèrpret ha de permetre que la persona acusada tingui coneixement del cas que hi ha contra seu i es pugui defensar permetent-li exposar la seva versió dels fets al tribunal. Per tal de garantir que el dret de l'article 6.3.e del Conveni es posi en pràctica i sigui efectiu, l'obligació de les autoritats competents no es limita a nomenar un intèrpret, sinó que si tenen coneixement que concorren circumstàncies particulars, hi ha d'haver un grau més de control sobre l'adequació de la interpretació que es necessita.

6.1.8. Gratuïtat de la provisió dels serveis d'interpretació

- Assumpte [Luedicke, Belkacem i Koç v. Alemanya, no. 6210/73](#) (Sentència de 28 de novembre de 1978)

Estableix que l'acusat té dret a una interpretació gratuïta, fins i tot en el supòsit en què sigui condemnat.

L'Estat alemany va ser condemnat amb motiu de la inclusió dins el capítol de costes processals de les despeses d'intèrpret imposades en la Sentència

condemnatòria dels que havien interposat el recurs. El Tribunal va admetre el dret absolut dels acusats "a l'assistència gratuïta d'un intèrpret amb la finalitat que li siguin traduïts o interpretats tots els actes del procediment dirigit contra ell, que cal que compregui per a beneficiar-se del procés amb independència del sentit favorable o desfavorable de la sentència".

"46. El Tribunal llega, pues, a constatar que el sentido ordinario de los términos «gratuitement» y «free», que figura en el artículo 6, párrafo 3, e), no está contradicho por el contexto de esta disposición y se encuentra confirmado por el objeto y el fin del artículo 6. Concluye que el derecho protegido por el artículo 6, párrafo 3, comporta, para cualquiera que no hable o no comprenda la lengua empleada por la audiencia, el derecho de ser asistido gratuitamente por un intérprete sin que quepa después la posibilidad de reclamar el pago de los gastos de esta asistencia."

Tot i això, respecte a la interpretació durant el procediment judicial, el Tribunal deixa oberta la qüestió en relació amb d'altres supòsits, com:

- Assumpte [Akbingöl v. Alemanya, no.74235/01](#) (decisió d'admissibilitat de 18 de novembre de 2004)

La persona que va presentar el recurs, condemnada per participar en una associació il·legal, va ser requerida perquè pagués les despeses de la traducció de les seves converses telefòniques del kurd i turc a l'alemany, que van ser la principal prova per a la seva acusació.

El Tribunal considera que no hi ha cap infracció de l'article 6.3.e, atès que l'acusat va disposar de serveis d'interpretació i traducció durant el judici per tal de defensar-se. La transcripció de les converses telefòniques es va haver de fer als efectes de la investigació criminal, i no era necessària per a la defensa, ja que ell les coneixia; per tant, en aquest cas, la traducció no afectava una matèria coberta per l'article 6.3.e.

- Assumpte [Fedele v. Alemanya, v.11311/84](#) (decisió de la Comissió de 9 de desembre de 1987)

El recurrent es mostrava disconforme amb el fet que se l'obligués a assumir les despeses dels serveis d'interpretació, tant d'una vista a la qual va assistir com de dues més a les quals no va assistir. Les despeses de la vista a la qual va comparèixer li van ser reemborsades, però la resta, no. El Tribunal considera que la paraula *assistència* de l'article 6.3.e es refereix a l'acusat que està present a la vista (i que estant present no entén o parla la llengua del tribunal) i que no es pot demanar l'assistència gratuïta d'intèrpret per a una vista a la qual no compareix, i per tant la queixa perquè se li reclamin les despeses de l'intèrpret que es va posar a la seva disposició els dies que no va comparèixer no és fundada.

6.1.9. Elecció d'interpret/traductor - registrat/autoritzat

El Tribunal ha indicat, tot i que a vegades implícitament, que les autoritats han de designar un intèrpret/traductor competent, però no necessàriament un que estigui registrat d'acord amb el sistema nacional. La jurisprudència realment no estableix cap limitació sobre qui pot fer d'intèrpret, el que és important és que l'acusat pugui entendre i fer-se entendre suficientment per actuar adequadament en el procediment.

- Assumpte [Kamasinsky v. Àustria, no. 9783/82](#) (Sentència de 19 de desembre de 1989)

En aquest assumpte algunes interpretacions les van fer policies i, fins i tot, un pres va fer d'intèrpret en una entrevista policial, en absència de traductor jurat, però el Tribunal no va considerar que es tractés d'una violació de l'article 6 del Conveni.

73. El Tribunal no tiene que pronunciarse en este caso sobre el sistema austriaco de los intérpretes jurados, sino tan sólo examinar si la asistencia de un intérprete, concedida al demandante, cumplió realmente los requisitos del artículo 6.

- Assumpte [Baka v. Romania, no. 30400/02](#) (Sentència de 16 de juliol de 2009)

En aquest cas el Tribunal va acollir l'argument de l'Estat que el sol·licitant havia renunciat a un intèrpret jurat. El sol·licitant es va presentar per primera vegada davant els tribunals després d'haver estat detingut per la policia de frontera; en aquesta ocasió, en presència de l'advocat, se li va indicar si volia esperar-se a ser assistit per un intèrpret, però va estar d'acord que una persona del jutjat que coneixia la llengua hongaresa fes la interpretació. En actuacions posteriors va ser assistit per un intèrpret.

- Assumpte [Diallo vs Suècia, no 13205/07, 2010](#) (decisió de 5 de gener de 2010)

Una ciutadana francesa va ser arrestada pels agents de duanes de Suècia perquè la van trobar en possessió d'heroïna.

En aquest cas, el Tribunal va constatar que en la primera entrevista amb la policia duanera la interessada no va voler que hi fos present un advocat, i en el recurs no va al·legar que hagués estat mal entesa, sinó que no havia estat assistida per un intèrpret autoritzat. El Tribunal va constatar que la policia duanera sueca aplicava la llei interna que indicava que s'havia de proporcionar un intèrpret quan fos necessari, i que a la pràctica es feia cas per cas, tenint en compte les circumstàncies sobre la naturalesa del cas, el seu nivell d'importància per a l'individu i el coneixement de la llengua estrangera del funcionari de duanes, i no hi havia elements que indiquessin que l'accés a un intèrpret es restringís sistemàticament.

A més, en aquest cas no hi ha res que mostri que la conducta de la policia duanera en l'entrevista en francès va ser incorrecta o inadequada, i que posteriorment el tribunal d'apel·lació va exercir un grau de control suficient de l'adequació de la interpretació per la policia duanera.

- Assumpte [Coban v. Espanya, no. 17060/02, 2003](#) (decisió de 6 de maig de 2003 i de 25 de setembre de 2006 sobre una altra matèria)

Un nacional turc va ser condemnat a Espanya per l'Audiència Nacional per tràfic de drogues i es va queixar, entre d'altres motius, perquè no havia disposat d'intèrpret en la primera declaració davant la policia i perquè un dels fonaments de la seva condemna era el contingut de les escoltes telefòniques que se li van fer, que no es van traduir ni transcriure del turc per traductors jurats o registrats.

El Tribunal considera que fins i tot un intèrpret o traductor no oficial és adequat si es té un grau suficient de confiança en el seu coneixement de l'idioma interpretat i, a més, la Llei d'enjudiciament criminal espanyola no requereix una qualificació oficial per a aquesta tasca, i que un resum traduït és acceptable. A més, va valorar que l'Audiència Nacional només va tenir en compte les converses que es van reproduir durant la vista (a proposta de la defensa), no la traducció escrita.

- Assumpte [Cuscani v. Regne Unit, no. 32771/96](#) (Sentència de 24 de setembre de 2002)

El recurrent era un nacional italià que va ser acusat i, finalment, condemnat per frau. Degut a la seva considerable dificultat a comunicar-se en anglès, excepte en conceptes molt simples, el jutge va requerir un intèrpret per a la vista, però no n'hi va haver cap. En lloc d'ajornar la vista per assegurar-se que es trobés un intèrpret, el jutge va permetre, a petició de l'advocat de la defensa, que l'assistència lingüística li proporcionés el seu germà, si era necessària.

El Tribunal va estimar que en aquest cas el jutge hauria d'haver-se assegurat de les habilitats i dels coneixements lingüístics del germà per tal de comprovar que es complís el dret de l'acusat d'entendre i ser entès.

- Assumpte [Sandel v. Antiga República Iugoslava de Macedònia, no. 21790/03](#) (Sentència de 27 d'agost de 2010)

En aquest cas el Tribunal va considerar que les autoritats havien malgastat el temps (dos anys i mig) intentant trobar un intèrpret d'hebreu, quan estava clar que un intèrpret d'anglès, serbi o búlgar hagués estat suficient en aquell estat del procediment. El cas sembla que es va demorar sobretot perquè no es trobava un intèrpret autoritzat i estava prohibit reclutar un intèrpret autoritzat d'un país estranger.

En aquestes circumstàncies, però, el Tribunal no va entrar a examinar si aquesta restricció en la legislació estatal podria suposar una violació de l'article 6 del Conveni.

- Assumpte [Uçak v. Regne Unit, no. 44234/98, 2002](#) (decisió de 24 de gener de 2002)

En aquest assumpte, el recurrent al·legava la desviació o manca d'independència de l'intendent de turc que li havia facilitat la policia, que no parlava la seva llengua (kurd) i actuava en contra seu. El principal motiu de queixa era que no estava designat de manera independent per la policia i la fiscalia, i que ell no havia pogut designar-ne un altre.

La Comissió no va admetre el recurs i en la decisió indica, entre d'altres, que de l'article 6.3.e no es poden desprendre condicions detallades sobre el mètode pel qual s'han de proporcionar els intèrprets a les persones acusades. Un intèrpret no és part del tribunal, en el sentit de l'article 6.1, i, per tant, no hi ha cap requisit formal d'independència o imparcialitat com a tal. Els serveis de l'intendent han de donar a l'acusat una assistència eficaç en la conducció de la seva defensa i la conducta de l'intendent no ha d'afectar la imparcialitat dels procediments.

El fet que l'intendent fos designat per la policia a la comissaria durant l'entrevista de la mateixa policia no revela cap irregularitat o opressió. Ni tampoc el fet que l'intendent fos considerat com a testimoni en el procediment.

El recurrent també expressà dubtes sobre la qualificació de l'intendent o la seva capacitat en el kurd o el llenguatge legal. El motiu no es va considerar perquè no hi havia cap comprovació independent i, a més, tampoc es va al·legar en el moment de presentar l'apel·lació.

6.1.10. Qualitat

Poques vegades els recurrents han formulat queixes davant del Tribunal per la qualitat i no per l'absència d'interpretació. El Tribunal ha establert que les autoritats (normalment els tribunals nacionals) han de reaccionar quan tenen coneixement d'un problema "d'adequació" (normalment no es refereix al terme "qualitat"), però l'acusat ha d'avisar en el seu moment. El Tribunal, però, ha tendit a trobar aquestes queixes impròpies, tardanes o imprecises; encara que siguin vàlides, és difícil assegurar el dany causat realment.

- Assumpte [Husain v. Itàlia, no. 18913/03](#) (Sentència de 24 de febrer de 2005)

El Tribunal estableix que l'assistència d'un intèrpret ha de permetre que la persona acusada tingui coneixement del cas en contra seu i se'n pugui defensar, permetent-li exposar la seva versió dels fets al tribunal.

En aquest cas, el recurrent es queixava davant el Tribunal, entre d'altres, que no hi havia hagut control sobre la qualitat de la traducció o l'eficiència de l'assistència lingüística. El Tribunal, però, va considerar que el recurrent havia rebut l'assistència gratuïta d'un intèrpret d'àrab quan se li va comunicar l'ordre judicial de detenció. No hi ha evidències en les actuacions que mostrin que la traducció de l'intèrpret no fos acurada o fos inadequada. A més, el recurrent no va fer al·legacions sobre la qualitat de la traducció i això va poder portar a les autoritats a creure que havia entès el contingut del document.

En dos casos fa referència a la manca d'informació per poder assegurar la qualitat de la interpretació que es va fer:

- [Assumpte Panasenko v. Turquia, no 16084/90, 2009](#) (Sentència de 24 de febrer de 2009)
- [Assumpte Strati v. Turquia, no 16082/90, 2009](#) (Sentència de 22 de setembre de 2009; final d'1 de març de 2010)

En tots dos casos els recurrents van participar en una manifestació anti-Turquia a Nicòsia i van ser detinguts per la policia turcoxipriota. Posteriorment van ser jutjats i van disposar d'un intèrpret tant davant de la policia com de les autoritats judicials.

Tot i que el Tribunal no tenia informació per assegurar la qualitat de la interpretació que es va fer, de la pròpia versió dels fets que van fer els recurrents va observar que havien entès els càrrecs que se'ls formulaven i les declaracions dels testimonis en el judici. En qualsevol cas, no consta que l'al·legació de la qualitat de la interpretació es formulés davant el jutge que portava el cas, ni que es requerís la substitució de l'intèrpret o es demanés cap aclariment sobre la naturalesa i la causa de l'acusació.

Una altra qüestió pràctica és la possibilitat d'assegurar la qualitat de la interpretació, p. ex. mitjançant la gravació. El Tribunal no ha indicat mai l'obligació de gravar les entrevistes o les vistes, tant en la llengua original com en la versió interpretada, a l'efecte del control de qualitat.

- [Assumpte Panasenko v. Portugal, no. 10428/03, 2008](#) (Sentència de 22 d'octubre de 2008)

En aquest cas, el Tribunal sí que va tenir en compte la gravació d'una vista. Tot i acceptar que de la gravació de l'audiència del sol·licitant es desprèn que la interpretació es va portar a terme amb certs problemes, el sol·licitant no va especificar en quina mesura els problemes havien afectat l'equitat del procés. De les actuacions es desprèn que el demandant era capaç d'entendre els debats principals i presentar la seva versió dels fets.

6.2. Tribunal de Justícia de la Unió Europea

6.2.1. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea s'ha pronunciat en dues ocasions en interpretació de la Directiva 2010/64/UE:

- [Assumpte \(C-216/14, EU:C:2015:686\)](#) (Sentència de 15 d'octubre de 2015)

El primer va ser en una qüestió prejudicial plantejada per un tribunal alemany sobre l'admissibilitat d'uns documents presentats per l'imputat en un idioma diferent.

El litigi principal es referia a un procediment penal incoat pel Ministeri Fiscal contra un nacional romanès respecte del qual aquesta autoritat havia sol·licitat que un tribunal dictés una ordre penal. En el marc d'aquest procediment, les autoritats nacionals van sol·licitar, d'acord amb les normes nacionals que regulen el procediment relatiu a l'ordre penal, que aquesta ordre fos notificada a l'interessat a través dels seus representants legals i que les possibles observacions que formulés, inclosa l'eventual oposició contra l'ordre, fossin redactades en alemany.

D'acord amb la normativa alemanya, la persona condemnada només pot aconseguir que es dugui a terme un debat contradictori si s'oposa a l'ordre esmentada abans que expiri el termini de dues setmanes a comptar des de la notificació als seus representants. A més, un cop transcorregut aquest termini, l'ordre provisional adquireix fermesa.

Pel que fa a la traducció de documents essencials establerta a l'article 3 de la Directiva 2010/64/UE, el Tribunal de Justícia considera que, en principi, aquest article es refereix únicament a la traducció escrita, en una llengua que la persona afectada entengui, de determinats documents redactats per les autoritats competents en la llengua del procediment i que, per tant, no inclou la traducció escrita en la llengua del procediment d'un document com l'oposició formulada contra una ordre penal.

D'acord amb aquestes consideracions, el Tribunal de Justícia declara que els articles 1 a 3 de la Directiva 2010/64/UE no s'oposen a una normativa nacional que, en un procediment penal, no permet a la persona contra qui s'hagi dictat una ordre penal formular oposició contra aquesta per escrit en una llengua diferent de la llengua del procediment, encara que aquesta persona no domini aquesta última llengua, sempre que, d'acord amb l'article 3, apartat 3r, d'aquesta Directiva, les autoritats competents no considerin, a la vista del procediment en qüestió i de les circumstàncies de l'assumpte, que aquesta oposició constitueix un document essencial.

- [Assumpte C-25/15, EU:C:2016:423](#) (Sentència de 17 de març de 2011)

En aquest cas es tractava de la petició d'una decisió prejudicial per interpretar l'article 1.1 de la Directiva 2010/64/UE.

El litigi principal es referia a un procediment incoat davant el Tribunal General de l'Extradi de Budapest perquè es reconeguessin a Hongria els efectes d'una sentència ferma dictada per un tribunal d'un altre estat membre (Àustria), per la qual es condemnava l'interessat (Sr. Balogh) a una pena privativa de llibertat per infracció penal i a les costes processals, d'acord amb el procediment especial previst per la Llei d'auxili judicial internacional en matèria penal. Atès que la Sentència estava redactada en alemany, l'òrgan judicial hongarès la va traduir a l'hongarès.

El dret hongarès estableix que la llengua del procés penal és l'hongarès i que l'Estat ha de carregar amb les costes que l'inculpat no estigui obligat a pagar. Aquest ha de ser condemnat a pagar les costes quan sigui declarat culpable o es declari la seva responsabilitat per haver comès una infracció, i també que ha de carregar amb les costes dels procediments especials quan sigui condemnat a les costes del procediment principal.

En la qüestió prejudicial s'indicava que a Hongria s'havien desenvolupat dues pràctiques jurisdiccionals diferents en relació amb el pagament de les costes del procediment especial controvertit.

- D'una banda, es considerava que la Directiva 2010/64/UE, que estableix la gratuïtat de la traducció, fa inaplicables les disposicions especials del dret hongarès, per la qual cosa calia aplicar la norma general de la LECr hongaresa (art. 9) per la qual l'inculpat de nacionalitat hongaresa té dret a utilitzar la seva llengua materna. D'allò es dedueix que l'Estat ha de sufragar les despeses de traducció de la resolució estrangera.
- D'altra banda, s'estima que el procés principal, que ha conclòs amb una sentència condemnatòria de l'inculpat, és diferent del procediment especial, que té caràcter incidental i té per objecte el reconeixement dels efectes d'aquesta sentència a Hongria. Per tant, si bé l'inculpat ha d'obtenir assistència lingüística en el procediment principal quan no domina la llengua en què aquest es mena, no succeeix el mateix en un procediment accessori pel que fa a la traducció a la llengua d'aquest procediment, que l'interessat domina, d'una sentència dictada per un tribunal estranger, ja que aquesta traducció és necessària a efectes d'aquest procediment, i no per protegir els drets de la persona condemnada.

La qüestió prejudicial plantejada té per objecte que es dilucidi, en essència, si la Directiva 2010/64/UE, així com la Decisió marc 2009/315 i la Decisió 2009/316, s'ha d'interpretar en el sentit que s'oposa a l'aplicació d'una normativa nacional que estableix un procediment especial de reconeixement pel jutge d'un estat membre d'una resolució definitiva dictada per un tribunal d'un altre estat membre per la qual es condemna una persona per haver comès una infracció, així com el procediment especial controvertit en el litigi principal, que preveu que les despeses de traducció d'aquella resolució en aquest procediment les hagi de sufragar aquesta persona.

En interpretar la Directiva 2010/64/UE, el Tribunal estableix que, d'acord amb l'article 1.1, aquesta s'aplica en els procediments penals i els d'execució d'una ordre de detenció europea i, d'acord amb l'apartat 1.2, des del moment de la detenció fins al moment de la sentència i resolució del recurs posterior. En aquest cas, però, (reconeixement d'una resolució judicial definitiva dictada per un tribunal d'un altre estat), el procediment especial té lloc, per definició, després de la resolució definitiva de la qüestió de si el sospitós o acusat ha comès o no la infracció, i si s'escau, després de la sentència.

A més, la finalitat de la Directiva (punts 14, 17 i 22) és garantir als sospitosos o acusats que no parlin la llengua del procediment el dret a interpretació i traducció, per tal de garantir un judici equitatiu.

En aquest cas, de les explicacions facilitades pel Govern austríac en la vista davant el Tribunal de Justícia, resulta que el recurrent va obtenir la traducció de la Sentència del tribunal austríac. En aquestes circumstàncies, una nova traducció d'aquesta Sentència en el procediment especial que té per objecte el seu reconeixement a Hongria i que la condemna imposada s'inscriu en el registre d'antecedents penals hongaresos, no era necessària per protegir el dret de defensa o el dret a la tutela judicial efectiva del recurrent, per la qual cosa no estava justificada en virtut dels objectius perseguits per la Directiva 2010/64/UE.

Per tot això, conclou que la Directiva 2010/64/UE no és aplicable a un procediment especial nacional de reconeixement pel jutge d'un estat membre d'una resolució definitiva dictada per un tribunal d'un altre estat membre pel qual es condemna una persona per haver comès una infracció.

6.2.2. Altres pronunciaments, no referits a la Directiva:

- [Assumptes \(acumulats\) C-372/09 i C-373/09](#) (Sentència de 17 de març de 2011), sobre la normativa nacional (francesa) que reserva el títol de perit judicial (traductor) a les persones inscrites en unes llistes elaborades per les autoritats judicials nacionals

Les peticions de decisió prejudicial es van produir en el context de dos recursos interposats pel Sr. Josep Peñarroja (traductor jurat de nacionalitat espanyola) per la denegació (sense motivació) de la seva inscripció com a traductor de llengua espanyola en la llista de perits de la Cour d'Appel de Paris i en la llista nacional de perits judicials.

El Tribunal considera que la normativa francesa que regula l'elaboració de llistes de professionals en diversos camps té per objecte que els tribunals es puguin adreçar a diversos professionals, per encomanar-los que realitzin dictàmens pericials, o altres missions, els quals poden exercir o no professions regulades, però no organitzen el reconeixement d'una determinada qualificació (competència que no

correspon a la Cour d'Appel ni a la Sala de Govern de la Cour de Cassation). A més, els tribunals poden recórrer legalment a perits que no constin en aquestes llistes. Per tant, aquestes normes no estableixen per si mateixes una professió regulada.

A partir d'aquestes consideracions, i de la interpretació dels articles 43, 45, 49 i 50 de la CE (actualment substituïts pels articles 49, 51, 56 i 57 del TFUE, respectivament), i de l'article 3.1.a de la Directiva 2005/36/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals, el Tribunal respon a les qüestions prejudicials plantejades per la Cour de Cassation de França en el sentit següent:

- 1) Una missió de perit judicial traductor encomanada cas per cas a un professional per un tribunal, en un litigi sotmès al mateix tribunal, constitueix una prestació de serveis en el sentit de l'article 50 de la CE (article 57 del TFUE).
- 2) Les activitats dels perits judicials especialistes en traducció, com les que s'examinen en els litigis principals, no constitueixen activitats relacionades amb l'exercici del poder públic, en el sentit de l'article 45 de la CE, paràgraf primer (article 51 del TFUE).
- 3) L'article 49 de la CE (article 56 del TFUE) s'oposa a una normativa nacional com la controvertida en els litigis principals, que sotmet la inscripció en una llista de perits judicials traductors a certs requisits de qualificació sense que els interessats puguin conèixer els motius de la decisió adoptada al seu respecte i sense que aquesta decisió pugui ser objecte d'un recurs judicial efectiu que permeti verificar la seva legalitat, especialment en allò que es refereix al respecte de l'exigència, imposada pel dret de la Unió, que es tingui degudament en compte la seva qualificació adquirida i reconeguda en altres estats membres.
- 4) L'article 49 de la CE (article 56 del TFUE) s'oposa a un requisit com l'establert a l'article 2n de la *Loi n° 71-498 relative aux experts judiciaires*, segons la qual ningú pot figurar a la llista nacional de perits judicials en qualitat de traductor si no acredita haver estat inscrit durant 3 anys consecutius en una llista de perits judicials elaborada per una *cour d'appel*, ja que consta que aquest requisit impedeix que, en examinar la sol·licitud d'una persona establerta a un altre estat membre i que no acredita tal inscripció, es tingui degudament en compte la qualificació adquirida per aquesta persona i reconeguda en aquest altre estat membre amb objecte de determinar si aquesta qualificació pot equivaldre, i de ser així en quina mesura, a les competències que normalment s'espera trobar en una persona que hagi estat inscrita durant 3 anys consecutius en una llista de perits judicials elaborada per una *cour d'appel*.
- 5) Les missions de perits judicials traductors que realitzin els perits inscrits en una llista del tipus de la llista nacional de perits judicials elaborada per la *Cour de Cassation* no estan compreses en el concepte de "professió regulada" en el

sentit de l'article 3.1.a de la Directiva 2005/36/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals.

6.3. Tribunal Constitucional

6.3.1. Configuració com a dret de naturalesa processal que transcendeix la LECr

- [Recurs d'empara 721/1987 \(STC 71/1988, de 19 d'abril\)](#)

En els fonaments jurídic 2n i 3r, el Tribunal indica que el dret positiu espanyol, en la matèria de designació d'intèrprets i traductors, no és complet, i en tot allò que no ho és, s'ha d'interpretar d'acord amb la Constitució i amb les normes internacionals, i especialment amb el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals i amb el Pacte internacional dels drets civils i polítics.

Per tot això, conclou que en les causes penals el dret a intèrpret ha de ser considerat des d'una perspectiva global o totalitzadora, i en atenció a la finalitat per a la qual està previst: una defensa adequada per obtenir un judici just.

- [Recurs d'empara 2536/1991 \(STC 181/1994, de 20 de juny\)](#)

En aquest recurs, el tribunal denega l'empara sol·licitada per un ciutadà del Marroc perquè no se li havia fet la interpretació (en àrab o francès) després dels informes dels advocats en l'acte del judici.

En el fonament jurídic 2n estableix que la indefensió està concebuda constitucionalment com una negació de la tutela judicial, per a la prevenció de la qual es configuren la resta de drets instrumentals de l'article de 24 de la CE. Aquesta indefensió ha de ser real, efectiva i actual, no potencial o abstracta. Per això parla d'indefensió "material" i no formal, per a la qual resulta necessària, però no suficient, la mera transgressió dels requisits configurats com a garantia. No és suficient l'existència d'un defecte processal si no comporta la privació o limitació del dret de defensa.

En aquest sentit, és raonable que el dret a "ser assistit gratuïtament per un intèrpret" sigui inclòs, sense cap violència conceptual, en el perímetre d'aquest dret fonamental, encara que la norma constitucional no l'invoqui pel seu nom. A aquest efecte, cobren la seva autèntica dimensió, no sols aclaridora sinó també integradora, els tractats i acords internacionals sobre la matèria.

En aquest cas concret, el demandant i acusat, nascut al Marroc i ciutadà d'aquest país, parla i escriu a la perfecció per al seu nivell cultural la llengua espanyola, que en definitiva domina, tal com mostren els diversos escrits de pròpia mà que va adreçar al jutge instructor mentre estava intern en un centre penitenciari. En la primera declaració davant el jutge va ser assistit per un intèrpret, i també en el judici oral. En canvi, en les actuacions davant la Guàrdia Civil no va sol·licitar la intervenció d'intèrpret, ni en va al·legar desconeixement, i es va donar per

assabentat dels advertiments que se li van dels seus drets. Per tant, la mera condició d'estranger no comporta la necessitat d'interpretació si l'acusat comprèn i mena amb fluïdesa i soltesa més que suficient el nostre idioma.

6.3.2. Extensió a l'àmbit de les actuacions policials

- [Recurs d'inconstitucionalitat núm. 194/1984 \(STC 74/1987 de 25 de maig\)](#)

En aquest recurs, el Govern Basc plantejava la inconstitucionalitat de l'article 520.2.e de la LECr, en la redacció feta per la Llei 14/1983, perquè entenia que no permetia el dret a usar la llengua oficial diferent del castellà per prestar declaració, i per tant el dret a ser assistit per un intèrpret.

El Tribunal declara que aquest article no és inconstitucional interpretat en el sentit que no priva del dret a ser assistit per un intèrpret als ciutadans espanyols que no compreguin o no parlin el castellà.

El dret a ser assistit per un intèrpret s'ha d'entendre comprès dins l'article 24.1 de la CE en tant que disposa que en cap cas es pot produir indefensió. Tot i que aquest precepte sembla referir-se a les actuacions judicials, s'ha d'interpretar extensivament com a relatiu a tota classe d'actuacions que afecten un possible judici i condemna i, entre elles, les diligències policials, si no es produiria una discriminació flagrant prohibida per l'article 14 de la CE. Tot i que l'article 3 de la CE estableix el dret i el deure de conèixer el castellà, cal valorar un fet (la ignorància o coneixement insuficient del castellà) quan afecta l'exercici del dret fonamental de defensa, el qual està reconegut per a les actuacions judicials i també s'ha d'entendre reconegut en l'àmbit de les actuacions policials que les precedeixen. La presumpció de coneixement del castellà pot quedar desvirtuada quan el detingut o pres n'al·lega versemblantment la ignorància o el coneixement insuficient, o bé aquesta circumstància es posa de manifest en el transcurs de les actuacions policials.

El dret de tota persona, estrangera o espanyola, que desconegui el castellà a usar un intèrpret en les seves declaracions davant la policia deriva directament de la CE i, per exercir-lo, no s'exigeix una configuració legislativa, tot i que pugui ser convenient per a una major eficàcia.

6.3.3. Extensió del dret a l'entrevista amb l'advocat

Tal com hem vist a l'apartat anterior, el TEDH recull indirectament aquesta extensió, però el Tribunal Constitucional si que la reconeix explícitament en els recursos següents:

- [Recurs d'empara 721/1987 \(STC 71/1988, de 19 d'abril\)](#)

Els recurrents, de nacionalitat algeriana i desconexors de l'espanyol, van tenir dificultats per comunicar-se amb el seu lletrat, designat d'ofici, en el moment de la fase intermèdia del procés sumari. L'advocat d'ofici es va adreçar a l'Audiència Provincial perquè es designés un intèrpret de francès per entrevistar-se amb els processats, però se li va denegar i se li va indicar que la normativa sobre designació d'intèrprets (articles 298, 440 i 441 de la LECr) només era aplicable a la declaració de processats davant els òrgans judicials, no extensius —i no previst pel legislador— “a les converses privades entre els processats i el seu lletrat”.

En els fonaments jurídic 2n i 3r, el Tribunal indica que el dret positiu espanyol, en la matèria de designació d'intèrprets i traductors, no és complet, i en tot allò que no ho és, s'ha d'interpretar d'acord amb la Constitució i amb les normes internacionals, i especialment amb el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals i amb el Pacte internacional dels drets civils i polítics.

Per tot això, conclou que en les causes penals el dret a intèrpret ha de ser considerat des d'una perspectiva global o totalitzadora, i en atenció a la finalitat per a la qual està previst: una defensa adequada per obtenir un judici just. Lligat aquest dret amb el de l'assistència lletrada, és obvi que aquesta assistència s'ha d'estendre a la necessitat d'efectivitat o eficàcia, si no es tractaria d'un dret buit o merament formal, atès que el més lògic i natural és que una defensa adequada, i l'assistència lletrada, exigeixi el requisit previ d'una comunicació interpersonal intel·ligible i fluïda.

No es tracta d'una comunicació o conversa privada entre client i advocat. En primer lloc perquè la qualitat d'advocat d'ofici tenyeix la seva funció professional d'un caràcter semipúblic, de col·laboració no sols amb el client, sinó també amb la mateixa institució del procés i amb les finalitats d'un judici just i adequat. El Tribunal no compleix el seu deure amb la designació, sinó que assumeix la responsabilitat que la garantia de defensa es compleix plenament.

En segon lloc, no es tracta d'un acte extraprocessal pur, sinó d'un acte preparatori del judici oral, que després s'hi integrarà, i sense el qual l'advocat no podria realitzar una defensa adequada, ni el tribunal arribar a una sentència encertada.

En conseqüència, el Tribunal va atorgar l'empara i va declarar la nul·litat de la interlocutòria de l'Audiència Provincial que denegava la designació d'un intèrpret per a l'entrevista.

○ [Recurs d'empara 7083/2005 \(STC 171/2009 de 9 de juliol de 2009\)](#)

En aquest recurs s'al·legava la vulneració del dret de defensa per la negativa judicial (també en via de recurs) a designar un intèrpret per traduir una carta remesa pel processat al seu advocat d'ofici durant la instrucció penal.

El Tribunal inadmet el recurs perquè en el moment de presentar-se el recurs d'empara (encara no havia finalitzat el procediment judicial) no s'havia produït un perjudici actual i concret als interessos del denunciat.

A diferència del recurs d'empara anterior (721/1987), en aquest cas no s'invocaven dificultats d'intercomunicació personal entre el recurrent i l'advocat designat, que haurien

dificultat l'exercici ple del dret reconegut a l'article 24.2 de la CE, sinó tan sols la conveniència de traduir una carta que s'hauria d'unir al procediment, per si contenia dades rellevants per esclarir els fets. Es tractava més aviat d'una sol·licitud de diligència probatòria, la desestimació de la qual per part de l'òrgan judicial no va originar a la part cap lesió directa i efectiva d'un dret fonamental, per la qual cosa podria ser restablerta o corregida pel mateix òrgan judicial al llarg del procediment.

Això ho avala també el fet que el propi advocat presentés amb posterioritat a la denegació de la traducció l'escrit de defensa, sense que indiqués cap dificultat per articular-lo, en el qual va sol·licitar com a prova documental que s'unís a la causa la carta aportada per l'imputat i per atressí la presència d'un intèrpret de romanès en l'acte del judici perquè en llegís el contingut. La Secció 3a de l'Audiència Provincial va admetre aquesta diligència probatòria i a les sessions del judici oral va comparèixer un intèrpret de romanès, sense que la defensa del recurrent fes cap referència a la traducció pretesa del contingut del document.

6.3.4. Llengües que s'han d'interpretar

- [Recurs d'inconstitucionalitat núm. 194/1984 \(STC 74/1987 de 25 de maig\)](#)

En aquest recurs, el Govern Basc plantejava la inconstitucionalitat de l'article 520.2.e de la LECr, segons la redacció de la Llei 14/1983, perquè entenia que no respectava el dret a usar la llengua oficial diferent del castellà per prestar declaració i, per tant, el dret a ser assistit per un intèrpret.

El Tribunal declara que aquest article no és inconstitucional interpretat en el sentit que no priva del dret a ser assistit per un intèrpret als ciutadans espanyols que no compreguin o no parlin el castellà.

El dret a ser assistit per un intèrpret s'ha d'entendre comprès dins l'article 24.1 de la CE, en tant que disposa que en cap cas es pot produir indefensió. Tot i que aquest precepte sembla referir-se a les actuacions judicials, s'ha d'interpretar extensivament, com a relatiu a tota classe d'actuacions que afectin un possible judici i condemna i, entre elles, les diligències policials, ja que si no, es produiria una discriminació flagrant prohibida per l'article 14 de la CE. Tot i que l'article 3 de la CE estableix el dret i el deure de conèixer el castellà, cal valorar el fet de la ignorància o el coneixement insuficient del castellà, atès que afecta l'exercici del dret fonamental de defensa, el qual està reconegut per a les actuacions judicials i també s'ha d'entendre reconegut en l'àmbit de les actuacions policials que les precedeixen. La presumpció de coneixement del castellà pot quedar desvirtuada quan el detingut o pres n'al·legui versemblantment la ignorància o el coneixement insuficient, o bé aquesta circumstància es posi de manifest en el transcurs de les actuacions policials.

El dret de tota persona, estrangera o espanyola, que desconegui el castellà a usar un intèrpret en les seves declaracions davant la policia deriva directament de la

CE i per exercir-lo no cal una configuració legislativa, malgrat que pugui ser convenient per a una eficàcia major.

6.3.5. Vulneració del dret quan produeix indefensió material, no formal

- [Recurs d'empara 2536/1991 \(Sentència núm. 181/1994, de 20 de juny\)](#)

En aquest recurs, el Tribunal denega l'empara sol·licitada per un ciutadà del Marroc perquè no se li havia fet la interpretació (en àrab o francès) després dels informes dels advocats en l'acte del judici, atès que no s'havia produït indefensió material.

En el fonament jurídic 2n estableix que la indefensió està concebuda constitucionalment com una negació de la tutela judicial, per a la prevenció de la qual es configuren la resta de drets instrumentals de l'article 24 de la CE. Aquesta indefensió ha de ser real, efectiva i actual, no potencial o abstracta. Per això parla d'indefensió "material" i no formal, per a la qual resulta necessària, però no suficient, la mera transgressió dels requisits configurats com a garantia. No és suficient l'existència d'un defecte processal si no comporta la privació o limitació del dret de defensa.

En aquest sentit, és raonable que el dret a "ser assistit gratuïtament per un intèrpret" sigui inclòs, sense cap violència conceptual, en el perímetre d'aquest dret fonamental, encara que la norma constitucional no l'invoqui pel seu nom. A aquest efecte, cobren la seva autèntica dimensió, no sols aclaridora sinó integradora, els tractats i acords internacionals sobre la matèria.

En aquest cas concret, el demandant i acusat, nascut al Marroc i ciutadà d'aquest país, parla i escriu a la perfecció per al seu nivell cultural la llengua espanyola, que en definitiva domina, tal com mostren els diversos escrits de pròpia mà que va adreçar al jutge instructor mentre estava intern en un centre penitenciari. En la primera declaració davant el jutge va ser assistit per un intèrpret, i també en el judici oral. En canvi, en les actuacions davant la Guàrdia Civil no va sol·licitar la intervenció d'intèrpret, ni en va al·legar desconeixement, i es va donar per assabentat dels advertiments que se li van fer dels seus drets. Per tant, la mera condició d'estranger no comporta la necessitat d'interpretació si l'acusat comprèn i mena amb fluïdesa i soltesa més que suficient el nostre idioma.

6.3.6. Designació d'intèrpret

Tot i que no es tracta de qüestionar pròpiament la qualitat de la interpretació, es fa referència a dos recursos sobre l'exigència del dret a un intèrpret

- [Recurs d'empara 1459/1988 \(Sentència núm. 188/1991, de 3 d'octubre\)](#)

En aquest recurs, el Tribunal denega l'empara sol·licitada pel recurrent per no haver disposat, en el tràmit d'audiència previ a l'acord de perllongament de la presó provisional, d'assistència lletrada ni d'intèrpret designat (va poder expressar-se en anglès i hi havia un magistrat de l'Audiència que coneixia perfectament l'anglès), perquè no s'ha produït indefensió.

En el fonament jurídic 3r s'indica que l'exigència d'intèrpret en el procés penal per a totes aquelles persones que desconeguin el castellà, segons ha declarat el TC en altres sentències, deriva directament de la CE, que reconeix i garanteix els drets a no patir indefensió (article 24.1) i a la defensa (article 24.2). Aquesta exigència és, així mateix, reconeguda en diferents tractats internacionals i en la LECr.

En aquest cas, la interlocutòria de l'AP que objecte de recurs feia constar expressament que **no es va designar intèrpret perquè un dels membres del tribunal coneixia** perfectament l'anglès i va portar a terme les tasques de traducció sense cap problema, tant del que preguntava el president del tribunal com de les respostes dels inculpats, i va rebutjar les al·legacions d'indefensió dels inculpats, perquè van ser escoltats en l'idioma en què es van expressar i van ser entesos perfectament. **Aquest criteri** de l'Audiència per rebutjar la designació d'intèrpret **no té fonament i no s'adequa estrictament a les exigències constitucionals, atès que el nomenament d'intèrpret, a més de ser una mesura necessària per a la comunicació entre el tribunal i l'inculpat, és un dret constitucional reconegut als inculpats per evitar la seva indefensió i suposa, a més, una garantia d'objectivitat en el compliment de la funció**, i per això la Llei exigeix que l'intèrpret presti jurament en presència de l'inculpat (article 398, en relació amb el 440, de la LECr).

No obstant això, en aquest cas es rebutja l'empara perquè el sol fet de la irregularitat processal advertida no ha comportat, en si mateix, indefensió amb rellevància constitucional. A la demanda no s'acredita ni es diu quins són els perjudicis produïts i en el recurs tampoc es discuteix la legalitat de la prolongació de la presó provisional que es va acordar.

- [Recurs d'empara 138/1997 \(Sentència núm. 30/1989, de 7 de febrer\)](#). Llengua de signes

En aquest recurs, la recurrent, sordmuda des que tenia un any d'edat, al·legava indefensió en un judici de faltes, entre d'altres motius per la **manca d'intèrpret (va intervenir-hi el seu espòs, però no com a tal)**. Per aquest motiu el TC va anul·lar les sentències dictades i va retrotraure les actuacions al moment de celebració del judici perquè se li designés un intèrpret.

El dret a ser informat de l'acusació, instrumental i indispensable per exercir la pròpia defensa, és reconegut a l'article 24.2 de la CE, sense assenyalar les formes i solemnitats amb què s'ha de portar a terme, que s'ha de fer d'acord amb el tipus de procés i la seva regulació específica, però respectant-ne, en tot cas, el contingut essencial, que consisteix a assegurar que l'acusat coneix els fets que se li imputen i els càrrecs que es formulen contra seu. D'altra banda, la garantia d'un procés just i l'exercici d'una defensa adequada comporta, també, com a premissa necessària, que s'asseguri que l'acusat comprèn el sentit i significat dels actes processals realitzats i de les imputacions efectuades, independentment del tipus de procés, la qual cosa suposa la intervenció d'un intèrpret quan sigui necessari per garantir l'efectivitat d'aquests drets.

Cal tenir en compte, a més, la normativa internacional en la matèria.

En el cas del judici de faltes, caracteritzat per la poca previsió normativa i per al qual el TC ha admès la validesa de qualsevol de les formes en què es doni la informació, amb la respecti que s'observi la *ratio* del precepte constitucional, no es regulen expressament l'interrogatori i la declaració de l'acusat sordmut, o en general de qui no entén o parla l'espanyol, si bé els articles 969 de la LECr i 7 del Decret de 21.11.1952 disposen que en l'audiència de l'acusat s'han d'observar les prescripcions de la Llei processal penal, i la LECr estableix la necessitat de designar un intèrpret tant en el procediment ordinari com en el d'urgència.

En aquest cas, la falta del nomenament d'intèrpret preceptiu s'ha traduït en una indefensió manifesta, ja que ha impedit, fins i tot, que es pogués rebre la declaració de la recurrent, que va ser, per tant, condemnada sense una audiència efectiva. La circumstància de la sordmudesa de l'actora va determinar que declarés el seu espòs, el qual, d'acord amb l'article 231.5 de la LOPJ, hagués pogut intervenir com autèntic intèrpret, però no va ser habilitat ni va exercir com a tal, sinó que, segons es desprèn de l'acta del judici, en realitat va efectuar les seves pròpies manifestacions, en substitució de l'acusada, la qual no va poder donar la seva versió dels fets, contestar personalment a les preguntes que se li van formular, ni fer les al·legacions de descàrrec que hagués considerat oportunes.

6.3.7. Traducció: prova del dret estranger

- [Recurs d'empara 3130/1997 \(Sentència núm. 10/2000, de 17 de gener\)](#)

La recurrent, de nacionalitat armènia i resident a Espanya, en un procediment de separació matrimonial, litigant amb assistència jurídica gratuïta, va sol·licitar la traducció de la legislació civil armènia i va indicar les dificultats que tenia per aportar-la (manca de traductor jurat de rus, recent independència de l'URSS, conflictes bèl·lics, manca de representació diplomàtica...). Tant en la primera

instància com en l'apel·lació se li va desestimar la demanda per manca d'acreditació del dret estranger.

En primera instància es va aportar un exemplar del Codi civil de l'URSS de 1987 (vigent a Armènia) i una traducció simple d'una secció que no corresponia a les causes de separació. En apel·lació es va acordar una comissió rogatòria, però es va rebre la traducció d'una secció que no era la sol·licitada (si bé quedava acreditada la vigència i l'aplicabilitat a Armènia d'aquell Codi civil), i la segona comissió rogatòria es va extraviar sense que l'Audiència esperés a rebre-la acomplerta abans de dictar sentència.

El Tribunal atorga l'empara perquè, si bé l'article 12.6 del CC estableix que el dret estranger és un "fet" que ha de provar qui l'al·lega, l'incís final del mateix article estableix que, per a l'aplicació d'aquest dret, "el jutgador es pot valer dels instruments d'esbrinament que consideri necessaris, i a aquest efecte dictar les provisions oportunes". En supòsits com aquest, l'acreditació del dret estranger i la intervenció de l'òrgan judicial en la prova pot transcendir de la mera valoració de la prova d'un fet al·legat per recolzar les seves pretensions. L'aplicació al cas del peculiar "fet" en què converteix el CC el dret estranger no prové de l'al·legació de la recurrent, sinó de la remissió de l'article 107 del CC (en relació amb l'article 9.2), la qual cosa fa que en vista de les garanties de l'article 24.1 de la CE hagués exigit dels òrgans judicials, i donades les singularitats del cas, una participació més activa en la consecució de la prova, un cop la part havia aportat un principi de prova, sense que en el procediment s'hagi raonat el perquè els òrgans judicials no van acudir a altres mesures complementàries.

6.4. Tribunal Suprem

En aquesta matèria el Tribunal Suprem ha dictat una jurisprudència nombrosa, en què ha recollit els principis i criteris establerts en la jurisprudència internacional i constitucional. La doctrina aplicada segueix el criteri de considerar només una lesió del dret de defensa o d'un procés amb totes les garanties, per motius de llengua, quan la lesió del dret de defensa hagi estat real i efectiva i no per simples irregularitats.

Recentment s'està pronunciant també en relació amb la normativa vigent (posterior a les modificacions produïdes per la transposició de la Directiva 2010/64/UE):

6.4.1. [STS núm. 18/2016, de 26 de gener](#)

En aquesta Sentència, en el fonament jurídic tercer es fa un ampli recorregut pel canvi que ha suposat la Directiva 2010/64/UE pel que fa al dret a intèrpret, i s'hi fixa doctrina sobre els requeriments per apreciar, com a motiu de recurs, un defecte de traducció.

La Sala confirma la Sentència que va condemnar el recurrent per un delictes d'apropiació indeguda. Declara, entre d'altres pronunciaments, que no s'ha vulnerat el dret a un procés amb totes les garanties per defectes en la traducció de l'idioma alemany utilitzat per l'acusat en la declaració en el judici, perquè si bé en alguns moments es va produir una falta d'entesa entre el declarant i l'intendent, es tracta de defectes puntuals de comunicació que no exclouen una traducció fidedigna i de qualitat, ja que la declaració es va produir, en termes generals, amb fluïdesa i coherència, sense que hi hagués cap protesta de la defensa ni del mateix acusat.

En aquesta Sentència el TS fixa la doctrina que, perquè es pugui apreciar un motiu de recurs per infracció constitucional del dret a un procés amb totes les garanties derivat d'un suposat defecte de traducció, el que és determinant no és que s'hagi produït alguna imprecisió o errada genèrica en el procés de traducció, sinó que la part recurrent posi de relleu que aquesta suposada errada va poder ser rellevant per a la sentència, perquè va menyscabar la defensa del recurrent en induir a error al Tribunal o bé perquè li va impedir exposar degudament la seva versió dels fets o portar a terme correctament la seva defensa.

A continuació es fa una breu referència a altres sentències dictades en versions anteriors de la normativa aplicable a la traducció i interpretació judicial

6.4.2. Abast de la interpretació

- [STS núm. 835/2007, de 23 d'octubre](#)

Reconeix que el dret a la defensa i la proscripció de qualsevol indefensió justifiquen que l'intendent tradueixi a l'acusat **tot allò que té lloc en el plenari**, atès que tal com estableix l'article 6.3.a del Conveni europeu, tota persona té dret a ser assistida gratuïtament per un intèrpret si no comprèn o no parla la llengua emprada en l'audiència.

- [STS núm. 61/2011, de 17 de febrer](#)

Aquesta Sentència fa una anàlisi detallada de la importància de l'assistència de l'intendent en el procés penal, **incloses les actuacions policials**, així com de les conseqüències derivades de la vulneració d'aquest dret: la nul·litat de la declaració prestada i l'efecte consegüent que no sigui possible apreciar-la com a eventual prova de càrrec.

- [STS núm. 535/2012, de 26 de juny](#)

La diligència d'entrada i registre afecta els drets fonamentals i el seu resultat pot ser utilitzat com prova de càrrec, per la qual cosa s'ha de realitzar amb un intèrpret, en cas que l'imputat desconegui l'idioma, tret que hi hagi raons d'urgència. No obstant això,

per considerar vulnerat el dret de defensa, cal que l'absència d'intèrpret hagi ocasionat una indefensió real i efectiva.

- [STS núm. 158/2014, de 12 de març](#)

Aquesta Sentència també es refereix a la diligència d'entrada i registre. En la mateixa línia que l'anterior, indica que el dret de l'imputat a la interpretació, integrat en el seu dret a la defensa, aconsella que es practiqui amb un intèrpret si prèviament se sap que l'imputat desconeix el castellà i sempre que no hi hagi raons d'urgència que ho impedeixin. No és suficient, però, la manca d'intèrpret per considerar vulnerat el dret a la defensa: cal que l'absència d'intèrpret hagi ocasionat una indefensió real i efectiva.

La diligència d'entrada no necessita la presència d'un lletrat i es porta a terme, ordinàriament amb urgència en presència dels interessats però en contra de la seva voluntat, sota el control jurisdiccional. El seu objecte és la recollida d'efectes i no les manifestacions dels acusats, per la qual cosa qualsevol prova que se'n derivi és objectiva i independent de la comprensió o no per part dels imputats de la llengua del procediment. La interlocutòria que l'acorda no és susceptible de recurs que pugui suspendre la diligència, i és un acte concloent que és fàcilment comprès per qualsevol ciutadà, encara que desconegui la llengua del procediment.

En aquest cas no s'aprecia indefensió. En l'acta de registre la secretària judicial va fer constar que la lletrada present feia d'intèrpret d'anglès, l'imputat va mostrar la seva conformitat i va indicar que coneixia aquell idioma.

6.4.3. Qualificació de l'intèrpret

Pel que fa a la **qualificació de l'intèrpret**, i més concretament al fet que disposi de la **titulació oficial**, la doctrina jurisprudencial es decanta per admetre la validesa de la intervenció d'un intèrpret no titulat, si està capacitat per realitzar la seva tasca amb suficiència, fins i tot en aquells casos en què, tot i ser aplicable l'ordre preferencial de l'article 441 de la LECr (en el procediment ordinari), se n'hagi prescindit. Això es pot comprovar, entre d'altres, en les sentències següents:

- [STS núm. 717/2008, de 12 de novembre](#)

En relació amb una al·legació relativa a la manca de qualificació de l'intèrpret que va assistir el detingut, es va entendre que el que és essencial és que l'intèrpret realitzi amb solvència la seva tasca, tingui o no titulació oficial, i és suficient que sigui "pràctic en la matèria".

- [STS núm. 1150/2005, de 4 d'octubre](#)

Aquesta Sentència es va pronunciar sobre el fet que l'intendent no disposés de titulació oficial i va entendre que, encara que l'article 441 de la LECr estatueix la prioritat de l'intendent titulat, la intervenció de qui simplement coneix l'idioma també és vàlida.

- [STS núm. 1133/2000, de 20 de juny](#)

En aquest assumpte, el recurrent (de nacionalitat birmana i coneixedor de l'anglès amb certa dificultat) al·legava, en un dels motius del recurs de cassació, la vulneració de drets constitucionals perquè en la primera declaració judicial no hi havia intervingut un intèrpret jurat, sinó una persona (el consignatari del vaixell) que no ho era (les posteriors declaracions i la vista es van fer amb un intèrpret jurat). La Sentència analitza de manera més detallada aquest aspecte i considera que la infracció de l'ordre de prelatió de l'article 441 de la LECr constitueix una irregularitat processal que, per si sola, no implica una vulneració del dret de defensa, a no ser que l'anormalitat formal esmentada hagi comportat una situació d'indefensió.

6.4.4. Qualitat de la interpretació

- [STS núm. 705/2001, de 30 d'abril](#)

En aquest assumpte els recurrents van al·legar, entre d'altres motius, la vulneració del dret a un procés amb totes les garanties i del dret a la defensa, en la mesura que l'acusat es va veure impedit d'entendre i fer-se entendre per les deficiències dels serveis d'interpretació que se li prestaven/imposaven amb caràcter obligatori, sense donar-li l'opció de contradicció, atès que es va rebutjar la seva proposta correctora de les dificultats (intèrpret coadjuvant).

La Sentència estableix que en aquest cas l'Audiència va complir amb la normativa processal vigent facilitant a l'acusat l'assistència d'intèrpret en l'acte del judici oral, sense que sigui possible admetre la pretensió, com si es tractés d'una prova pericial, de la designació a instància seva d'un altre intèrpret coadjuvant de l'anterior. La garantia d'imparcialitat i objectivitat de la funció desenvolupada pel designat per l'òrgan judicial no pot ser posada en qüestió en base a les raons adduïdes, eminentment subjectives o bé basades en el cansament després d'una llarga sessió de treball. Ni formalment ni materialment hi ha raons per sostenir la pretesa vulneració dels drets fonamentals denunciats. El desconeixement de la llengua del tribunal constitueix un fet natural que es preserva de la forma esmentada, i així es com es va fer en aquest cas.